

پەندە-نەسەتلەر

مۇقەددەس كىتابتىن بىر پارچە

ھازىرقى زامان ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى

كىرىش سۆز

«مۇقەددەس كىتاب» نىڭ «پەند - نەسپەتلەر» قىسمى ھېكمەتلىك سۆزلەر توپلىمى بولۇپ، ئاساسەن ئىسرائىللارنىڭ پادىشاھى سۇلايمان تەرىپىدىن ۋۇجۇدقا كەلتۈرۈلگەن. خۇدا ئۇنىڭغا ئەقىل - پاراسەتنى ئالاھىدە سوۋغات سۈپىتىدە ئىنتام قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇ دانالىقى بىلەن نام چىقارغان. سۇلايمان پادىشاھ ھاياتىدا ئۈچ مىڭدىن ئارتۇق ھېكمەتلىك سۆز ۋە مىڭدىن ئارتۇق ناخشا يېزىپ قالدۇرغان. ئەمما «پەند - نەسپەتلەر» گە كىرگۈزۈلگەن ھېكمەتلىك سۆزلەرنىڭ ھەممىسىلا سۇلايمان تەرىپىدىن يېزىلغان ئەمەس، ئۇنىڭ بەزىلىرى ئاگۇرنىڭ سۆزلىرى، بەزىلىرى لىمۇئېلنىڭ ئانىسىنىڭ نەسپەتلىرى، يەنە بەزىلىرى بولسا باشقا دانالارنىڭ سۆزلىرىدۇر. كىتابتىكى سۇلايمان پادىشاھنىڭ ھېكمەتلىرىنىڭ بىر قىسمىنى يەھۇدىيە پادىشاھى خىزكىيانىڭ ئوردىسىدىكىلەر توپلىغان.

كىتابتا پەرۋەردىگاردىن ئەيمىنىشنىڭ ئەقىل - ئىدراكنىڭ باشلىنىشى ئىكەنلىكى تەكىتلىنىدۇ. دانالىق بىلەن نادانلىق سېلىشتۇرۇلۇپ، بۇ ئىككى يولنىڭ بېرىدىغان ئوخشىمىغان نەتىجىلىرى ئارقىلىق ئادەملەرنى ھەق ۋە ناھەقنى توغرا ئايرىشقا يېتەكلەيدۇ.

ھەقىقىي دانالىق خۇدادىن كېلىدۇ. كىتابتا تىلغا ئېلىنغان «دانا»، «ئەقىللىق» ۋە «ئاقىل» دېگەن سۆزلەر ئەقىلى كۈچى ئىنتايىن يۇقىرى ئادەملەرنى كۆرسەتمەستىن، بەلكى خۇدادىن ئەيمىنىدىغان، ئۇنىڭ يولىدا ماڭدىغان، ئەخلاقلىق كىشىلەرنى كۆرسىتىدۇ. كىتابتىكى «نادان»، «ئەخمەق» ۋە «ھاماقەت» دېگەن سۆزلەر بولسا، بىلىمسىز ياكى كەم ئەقىل ئادەملەرنى كۆرسەتمەستىن، بەلكى خۇدانى رەت قىلىپ، ئەخلاقسىزلىقنى ياكى يامان ئىشلارنى تاللىغان ئادەملەرنى كۆرسىتىدۇ.

بۇ كىتابنىڭ مەزمۇن دائىرىسى بىر قەدەر كەڭ بولۇپ، خۇداغا ئىشىنىش،

خۇدادىن ئەيمىنىش، دانالىق، ھەققانىيلىق، بىلىم، ئەخلاق، دىيانەت، تىرىشچانلىق، ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش، ئىسراپخورلۇق قىلماسلىق، نامراتلارغا يار-يۆلەك بولۇش، گەپ-سۆزگە دىققەت قىلىش، كىشىلىك مۇناسىۋەت، دۈشمەنگە رەھىمدىل بولۇش، سودا-سېتىق ئىشلىرى ۋە بالا تەربىيەلەش قاتارلىق جەھەتلەردىكى مەزمۇنلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

«پەند - نەسەھەتلەر» ئىبرانىي تىلىدا شېئىرىي شەكىلدە يېزىلغان بولۇپ، قوللىنىلغان بەزى ئوخشىتىش، سىمۋول ۋە ماقال - تەمسىللەر ئوقۇرمەنلەرگە چۈشىنىكسىز بولۇپ قالماسلىقى ئۈچۈن سۆز مەنىسىنى ئۇيغۇر تىلىدىكى مۇۋاپىق ئىبارىلەر بىلەن ئىپادىلىدۇ.

بىز بۇ كىتابنىڭ ھاياتىگىزغا يورۇقلۇق بېرىشىنى ئۈمىد قىلىش بىلەن بىرگە سىزنىڭ خۇدادىن ئەيمىنىپ، ئۇنىڭ كۆرسەتكەن دانالىق يولى بىلەن بەختلىك تۇرمۇش كەچۈرۈشىڭىزگە تىلەكداشمىز.

ئۇيغۇرچە «مۇقەددەس كىتاب» جەمئىيىتى

تېزىس

1. دانالىق ۋە نەسەھەتلەر (1 - بابتىن 9 - بابقىچە)
2. پادىشاھ سۇلايماننىڭ ھېكمەتلىرى (10 - بابتىن 22 - باب 16 - ئايەتكىچە)
3. دانالارنىڭ ھېكمەتلىرى (22 - باب 17 - ئايەتتىن 24 - بابنىڭ ئاخىرىغىچە)
4. پادىشاھ خىزكىيا توپلىغان سۇلايماننىڭ ھېكمەتلىرى (25 - بابتىن 29 - بابقىچە)
5. ئاگۇر ۋە پادىشاھ لىمۇئېلنىڭ ئانىسىنىڭ ھېكمەتلىرى (30 - ، 31 - بابلار)

پەند - نەسپەتلەر

پەند - نەسپەتلەرنىڭ قىممىتى

1 داۋۇت پادىشاھنىڭ ئوغلى، ئىسرائىلىيە پادىشاھى سۇلايماننىڭ پەند - نەسپەتلىرى:

2 بۇ پەند - نەسپەتلەر دانالىق ۋە تەلىم - تەربىيىگە ئىگە قىلار سېنى،

يېشەر ئىبرەتلىك سۆزلەرنىڭ چوڭقۇر مەنىسىنى؛

3 تەربىيىلەر سېنى ئاقىلانلىك بىلەن ياشاشقا،

ھەققانىي، ئادىل ۋە دۇرۇس بولۇشقا؛

4 چېچەن قىلار گۈل ئادەملەرنى،

بىلىملىك ۋە پەم - پاراسەتلىك قىلار ياشلارنى.

5 ئاڭلاپ بۇلارنى دانالار تېخىمۇ دانا بولسۇن،

زېرەكلەر ئاقىلانە مەسلىھەتكە ئېرىشىسۇن.

6 چۈشەنگىلى بولار بۇ پەند - نەسپەتلەردىن ئەقلىيە سۆزلەرنى،

تەمسىللەرنى، ئاقىللارنىڭ ھېكمەتلىرى ۋە تېپىشماقلىرىنى.

7 پەرۋەردىگار دىن ئەيىمىنىش ئەقىل - ئىدراكنىڭ باشلىنىشىدۇر. ئەخمەقلەر دانالىق ۋە تەلىم - تەربىيىنى كەمسىتىدۇ.

ياشلارغا نەسەھەت

8 ئەي ئوغلۇم، تەربىيىسىگە قۇلاق سال ئاتاڭنىڭ، تەلىمىگە بىپەرۋالىق قىلما ئاناڭنىڭ.

9 ئۇلارنىڭ تەلىم - تەربىيىسى بېشىڭغا تاقالغان تاجدۇر، بويىنىڭغا ئېسىلغان ئالتۇن زەنجىردۇر.

10 ئەي ئوغلۇم، ئەگەر سېنى گۇناھكارلار ئازدۇرسا، ئەگەشمىگەن ئۇلارغا.

11 ئەگەر ئۇلار: «كەل، بىزگە قوشۇل، تۇزاق قۇرايلى جان ئېلىشقا، بىرەر بىگۇناھنى سەۋەبسىزلا پايلاپ تۇرايلى تۇتۇشقا.

12 ئۆلۈكلەر ماكاندەك تىرىك يۇتايلى بىز گۇناھسىزلارنى، گۆرگە چۈشۈپ كەتكەندەك يوقتايلى ئۇ ساغلام ئادەملەرنى.

13 تارتىپ ئالايلى شۇ چاغ خىلمۇخىل قىممەتلىك مال - دۇنيانى، ئالغان ئولجا بىلەن تولدۇرايلى ئۆيلىرىمىزنى.

14 بىزگە شېرىك بول، تاپقىنىمىز ئورتاق بولسۇن» دېسىمۇ،

15 ئەي ئوغلۇم، يولغا كىرمە ئۇلارنىڭ، باسما بىر قەدەممۇ. چۈنكى ئېتىشىدۇ ئۇلار ئۆزلىرىنى يامانلىققا،

ئالدىرىشىدۇ ھەم قان تۆكۈشكە.

17 قۇش تۇيۇپ قالغاندا تور يېيىش بەھۇدە ئاۋازچىلىكتۇر،

18 لېكىن شۇ يامانلار دەل ئۆز ئۆزىگە ئەجەللىك تۇزاق قويدۇ، ئۆز جېنىغا زامىن بولىدىغان ئورا كولايدۇ.

19 ھارام مال - دۇنياغا ھېرىس ئادەملەرنىڭ ئاقىۋىتى شۇكى، ئالدى بۇ ھارام مال - دۇنيا ئۇلارنىڭ جېنىنى.

دانالىقنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشى

- 20 دانالىق چاقىرماقتا كوچىلاردا، ئاۋازى ياگرىماقتا بازارلاردا،
 21 ئۈندىمەكتە ئاۋات جايلاردا،
 ۋەز ئېيتماقتا شەھەر دەرۋازىلىرىنىڭ ئالدىدا:
 22 — ئەي نادانلار، قاچانغىچە نادانلىقتا يۈرسىلەر؟
 ئەي مازاقچىلار، قاچانغىچە مازاق قىلىشتىن ھۇزۇر ئالسىلەر؟
 ئەي ئەقىلسىزىلەر، قاچانغىچە بىلىمدىن نەپرەتلىنىسىلەر؟
 23 تەنبىھلىرىمگە قۇلاق سالغان بولساڭلار،
 سىلەرگە تۆكۈپ بېرەتتىم قەلبىمدىكىنى،
 سىلەر بىلەن ئورتاقلىشاتتىم ئوي - پىكىرلىرىمنى.
 24 لېكىن مېنى رەت قىلىدىڭلار چاقىرغىنىمدا،
 ھېچقايسىڭلار ئىلىك ئالىمدىڭلار قولۇمنى ئۇزاتقىنىمدا.
 25 پەرۋا قىلىدىڭلار نەسەھەتلىرىمنىڭ ھېچقايسىسىغا،
 خالىدىڭلار قۇلاق سېلىشنى تەنبىھلىرىمگە.
 26 شۇڭا كۈلمەن بالايىئاپەتكە يولۇققىنىڭلاردا،
 سىلەرنى مەسخىرە قىلمەن ۋەھىمىگە چۈشكىنىڭلاردا،
 27 بوراندەك كەلگەن ۋەھىمدە قالغىنىڭلاردا،
 بالايىئاپەت قۇيۇندەك يېتىپ كەلگىنىدە،
 ئازاب ۋە قايغۇ سىلەرنى مۇپتىلا قىلغىنىدا.
 28 چاقىرىسىلەر يالۋۇرۇپ شۇ چاغ مېنى،
 لېكىن بەرمەسمەن سىلەرگە جاۋاب.
 ھەرقانچە ئىزدىسەڭلارمۇ تاپالمايسىلەر مېنى.
 29 چۈنكى نەپرەتلىدىڭلار سىلەر بىلىمدىن،
 تاللىدىڭلار ئەيىمىنىشنى خۇدادىن.

- 30 قوبۇل قىلمىدىڭلار مېنىڭ نەسھەتلىرىمنى،
 مەنسىتمىدىڭلار بارلىق تەنبىھلىرىمنى.
 31 شۇڭا سىلەر ئۆز بېشىڭلارنى يەيسىلەر،
 ئۆزۈڭلار كولىغان ئورنىغا ئۆزۈڭلار چۈشىسىلەر.
 32 بەرھەق، ئۆز جېنىغا زامىن بولىدۇ نادانلار مېنى رەت قىلغانلىقتىن،
 ئۆزلىرىنى ھالاك قىلىدۇ ھاماقەتلەر بىغەملىكىدىن.
 33 بىراق، ماڭا قۇلاق سالغانلار ئامان - ئېسەن ياشايدۇ،
 يامانلىقنىڭ ۋەھمىسىدىن خالىي، خاتىرجەم بولىدۇ.

دانالىقنىڭ ئاتا قىلىدىغانلىرى

- 2 ئەي ئوغلۇم، ئەگەر قوبۇل قىلساڭ سۆزلىرىمنى،
 قەلبىڭدە ساقلىساڭ بۇيرۇقلىرىمنى،
 2 قۇلاق سالىساڭ دانالىققا،
 كۆڭۈل قويساڭ ئەقىل - ئىدراققا،
 3 خىتاب قىلساڭ پاراسەتكە تەشنا بولۇپ،
 چاقىرساڭ ئەقىل - ئىدراكنى تەلمۈرۈپ،
 4 قازساڭ دانالىقنى ئالتۇن - كۈمۈش قازغاندەك،
 ئىزدىسەڭ ئۇنى يوشۇرۇن خەزىنە ئىزدىگەندەك،
 5 شۇ چاغدا پەرۋەردىگاردىن ئەيىمىنىشى بىلىسەن،
 خۇدانى ھەقىقەتەن تونۇيالايسەن.
 6 چۈنكى پەرۋەردىگار دانالىق ئاتا قىلغۇچىدۇر.
 بىلىم بىلەن ئەقىل - ئىدراك ئۇنىڭ سۆزىدىن كېلۇر.
 7 ئۇ ساقلاپ قويغاندۇر ياخشىلىقلارنى دۇرۇسلارغا،
 ئۆزى قالدۇر دىيانەت يولىدا ماڭغانلارغا.
 8 يولىنى قوغدايدۇ ئۇ ئادىللىقنى ياقلىغۇچىلارنىڭ،
 ساقلايدۇ ئۇ يولىنى سادىق بەندىلىرىنىڭ.

- 9 شۇ چاغ ھەققانىيلىق، ئادىللىق ۋە دۇرۇسلۇقنى تونۇيسەن،
بۇ ياخشى يوللارنى چۈشىنىسەن.
- 10 چۈنكى ئورۇن ئالدىۋ دانالىق قەلبىڭدىن،
كۆڭلۈڭ ياپرايدۇ بىلىمدىن.
- 11 قوغدايدۇ سېنى پەم - پاراستىڭ،
مۇھاپىزەت قىلىدۇ ھەم ئەقىل - ئىدرىكىڭ،
- 12 شۇندا دانالىق قۇتۇلدۇرىدۇ سېنى يامان يولدىن،
تېلىنىڭ ئاستىدا تىلى بارلاردىن،
- 13 ئۇنداقلار توغرا يولنى تاشلاپ، زۇلمەتتە ياشار،
14 يامانلىق قىلىشتىن خۇشاللىنار،
- رەزىللىكنىڭ نىجىسلىقىدىن شادلىنار،
15 ئەگرى يولدا مېڭىپ ساختىپەزلىك قىلار.
- 16 دانالىق ساقلار سېنى زىناخور ئايالدىن،
شېرىن - شېكەر سۆزلۈك، بۇزۇق خوتۇندىن.
- 17 بۇنداق خوتۇن تاشلار ياشلىقىدا تەگكەن جورسىنى،
ئۇتتۇپ قالار ئۇ خۇدا ئالدىدا قىلغان ئەھدىسىنى.
- 18 ئۆلۈمگە ئاپىرىدىغان يولدىر ئۇنىڭ ئۆيى،
ئەرۋاھلار ماكانغا باشلار ئۇنىڭ يولى.
- 19 ئۇنىڭ يېنىغا بارغانلارنىڭ بىرىمۇ قايتالماس،
ھاياتلىق يولغا ھەم يېتەلمەس.
- 20 سەن ماڭ ياخشىلارنىڭ ئىزىدىن،
چىقما ھەققانىيلارنىڭ يولىدىن.
- 21 چۈنكى يېرىمىزدە ماكانلىشار دۇرۇسلار،
قېلىپ قالار دىيانەتلىكلەر.

22 لېكىن ئۇ يەردىن تارمار قىلىنار يامانلىق قىلغۇچىلار.
يۇلۇپ تاشلىنار ۋاپاسىزلار.

باشلارغا يول - يورۇق

3¹ ئەي ئوغلۇم، ئۇنتۇما تەلىمىنى،
چىڭ ساقلا قەلبىڭدە بۇيرۇقلىرىمنى.
2² ئۆمۈر قوشار ئۇلار ئۆمۈرۈڭگە،
ئامان - ئېسەنلىك ئېلىپ كېلەر ھاياتىڭغا.
3³ مېھرىبانلىق ۋە ساداقەتنى تاشلىما،
ئۇلارنى مارجاندەك ئېسىۋال بوينۇڭغا،
پۈتۈۋال قەلبىڭنىڭ چوڭقۇر قېتىغا.
4⁴ تاپسەن ھىممەت ۋە ئىززەت شۇ چاغدا،
خۇدانىڭ ھەم ئادەملەرنىڭ نەزىرىدە.

5⁵ ئىشەنمەي ئۆز ئەقلىڭگە،
ئىشەن پۈتۈن قەلبىڭ بىلەن پەرۋەردىگارغا،
6⁶ ياد ئەت پەرۋەردىگارنى ھەر ئىشتا،
ئوچۇق قىلار يولۇڭنى ئۇ شۇندا.

7⁷ ئۆزۈڭنى ئەقىللىق دەپ سانما،
پەرۋەردىگاردىن ئەيىمىنىپ، يامانلىققا يولما.
8⁸ شۇنداق قىلساڭ، ساغلام بولار تېنىڭ،
يىلىككە تولار سۆڭەكلىرىڭ.

9⁹ ئۇلۇغلا پەرۋەردىگارنى، ئاتا پ - مال - دۇنيايىڭنى،
ھەدىيە قىلىپ ئۇنىڭغا ھوسۇلۇڭنىڭ باش بۇرىنى.

- 10 شۇندا تولۇپ تاشار ئامبارلىرىڭ ئاشلىققا،
شاراب ئىدىشلىرىڭ يېڭى شارابقا.
- 11 ئەي ئوغلۇم، باش تارتما پەرۋەردىگارنىڭ تەربىيىسىدىن،
بىزار بولما ئۇنىڭ تەنبىھىدىن.
- 12 چۈنكى ئاتا تەربىيىلىگەندەك ئەتىۋارلىق ئوغلنى،
پەرۋەردىگارمۇ تەربىيىلەر سۆيگەنلىرىنى.
- 13 دانالىققا ئېرىشكەنلەر، ئەقىل - ئىدراك تاپقانلار بەختلىكتۇر!
14 دانالىق كەلتۈرگەن پايدا كۈمۈشنىڭكىدىنمۇ ئارتۇقتۇر،
ئالتۇندىن ئالغان مەنپەئەتتىنمۇ ئەۋزەلدۇر.
- 15 ئۇ لەئەل - ياقۇتلاردىن قىممەتلىكتۇر،
ھەرقانداق ئارزۇلۇق نەرسەڭ ئۇنىڭغا تەڭ كېلەلمەستۇر.
- 16 باردۇر ئۇزۇن ئۆمۈر دانالىقنىڭ ئوڭ قولىدا،
بايلىق ۋە شۆھرەت ئۇنىڭ سول قولىدا.
- 17 بېغىشلار دانالىق يولى شاد - خۇراملىق ساڭا،
يېتەكلەر ئۇ سېنى ئامانلىققا.
- 18 دانالىقنى تۇتۇپ تۇرغۇچىلار ئۈچۈن ئۇ ھاياتلىق دەرىخىدۇر،
دانالىقنى مەھكەم تۇتقانلارنىڭ ھەممىسى بەختلىكتۇر.
- 19 پەرۋەردىگار دانالىقى بىلەن ياراتتى زېمىنى،
ئەقلى بىلەن بەرپا قىلدى ئاسماننى.
- 20 پەرۋەردىگارنىڭ دانالىقى بىلەن چوڭقۇر قايناملار ئېتىلدى،
بۇلۇتلار شەبنەم پۈركىدى.
- 21 ئەي ئوغلۇم، چىڭ تۇت دانالىق ۋە پەم - پاراسەتنى،
كۆز ئالدىڭدىن ھەرگىز يوقاتما ئۇلارنى.

22 ئۇلار ھايات بەخش ئېتەر چېنىڭغا،
 بېزەك بولۇپ ئېسىلار بوينۇڭغا.
 23 شۇ چاغ يولۇڭدا يۈرسەن تىنچ - ئامان،
 پۇتلىشىپ كەتمەيسەن ھېچقاچان.
 24 ياتقاندا ھېچنېمىدىن قورقمايسەن،
 يېتىپلا تاتلىق ئۇخلايسەن.
 25 قورقما تۇيۇقسىز كەلگەن خەۋىپتىن،
 رەزىللەرنىڭ بېشىغا كەلگەن ۋەيرانچىلىقتىن.
 26 چۈنكى تايانچىڭدۇر پەرۋەردىگار،
 ئۇ پۇتلىرىڭنى تۇزاقلارغا چۈشۈشتىن ساقلايدۇ.

27 ئەگەر كەلسە ياخشىلىق قىلىش قولۇڭدىن،
 ياردىمىڭنى ئايما ھاجەتمەنلەردىن.
 28 قوشناڭغا ئېھتىياجلىق نەرسە سەندە بار بولسا،
 «ئەتە كەل، شۇ چاغدا بېرەي» دەپ ئۇنى قايتۇرما.

29 قوشناڭغا زىيانكەشلىك قىلىش نىيىتىدە بولما،
 چۈنكى ئۇ ساڭا ئىشىنىپ خاتىرجەم ياشىدى يېنىڭدا.
 30 بىرەرسى ساڭا يامانلىق قىلمىغان بولسا،
 ئۇنىڭ بىلەن سەۋەبسىز ماجىرالاشما.

31 زوراۋانغا ھەسەت قىلما،
 ئۇنىڭ يوللىرىدىن ھېچقايسىسىنى تاللىما.
 32 چۈنكى ئەگرى ئادەملەر يىرگىنچىلىكتۇر پەرۋەردىگارغا،
 دۇرۇسلارغا ئۇ يېقىن تۇرار ئەمما.

- 33 پەرۋەردىگارنىڭ لەنتى تېگەر رەزىللەرنىڭ ئۆيىگە،
ئۇ بەخت ئاتا قىلار ھەققانىيلارنىڭ ئائىلىسىگە.
- 34 ئۇ مەسخىرىچىلەرنى مەسخىرە قىلار،
كىچىك پېئىللارغا شەپقەت ياغدۇرار.
- 35 دانالار شان - شەرەپكە مۇيەسسەر بولار،
نادانلار بولسا شەرمەندىلىكتە قالار.

دانالىقنىڭ ئەۋزەللىكى

- 4 ئەي ئوغۇللىرىم، ئاتاڭلارنىڭ تەربىيىسىگە قۇلاق سېلىڭلار.
ئەقىل - ئىدراك تېپىش ئۈچۈن كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاڭلار.
- 2 چۈنكى سىلەرگە ئۆگىتىمەن ئىلىم - ھېكمەتنى،
تەرك ئەتمەڭلار مېنىڭ تەلىملىرىمنى.
- 3 كىچىكىمدە ئالغانمەن ئاتامنىڭ تەربىيىسىنى،
ئىدىم مەن ئانامنىڭ يالغۇز ئەتىۋارلىقى،
- 4 ئاتام ماڭا مۇنداق ئۆگەتكەندى:
— يۈرىڭىدە ساقلىغىن سۆزلىرىمنى،
ئەمەل قىلغىن بۇيرۇقلىرىمغا،
ياشايسەن بەختلىك شۇندا.
- 5 ئەقىل تاپ، ئېرىش دانالىققا،
ئۇنتۇما ئېيتقانلىرىمنى، سۆزۈمدىن چىقما.
- 6 دانالىقتىن ۋاز كەچمە، ئۇ سېنى قوغدار،
ئۇنى سۆيگىن، ئۇ سېنى مۇھاپىزەت قىلار.
- 7 دانالىققا ئېرىشىشتۇر دانالىقنىڭ باشلىنىشى،
ئەقىل تاپ، بېرىپ بولسىمۇ پۈتۈن بايلىقىڭنى.
- 8 دانالىقنى ئەتىۋارلىغىن، ئۇ سېنى ئۈستۈن قىلار.
ئۇنى قۇچاقلا ئۇ سېنى شۆھرەتكە ئېرىشتۈرەر.

- 9 دانالىق تاقار كۆركەم تاج بېشىڭغا،
ئىنئام قىلار شەرەپ تاجىنىمۇ ساڭا.
- 10 سۆزلىرىمنى ئاڭلا، قوبۇل قىل، ئەي ئوغلۇم،
شۇندا ئۇزۇن بولار ئۆمرۈڭ.
- 11 مەن ساڭا كۆرسەتتىم دانالىقنىڭ يولىنى،
يېتەكلىدىم توغرا يولدا مېڭىشنى.
- 12 توسالغۇغا ئۇچرىمايسەن ماڭغىنىڭدا،
پۇتلىشىپ كەتمەيسەن يۈگۈرگىنىڭدە.
- 13 ئالغان تەربىيىنى چىڭ تۇت، ئايرىلما، ئوبدان ساقلا ئۇنى،
ئۇ سېنىڭ ھاياتىڭدۇر چۈنكى.
- 14 كىرمە رەزىللەرنىڭ يولىغا،
يۈرمە يامانلارنىڭ ئىزىدا.
- 15 ئۆزۈڭنى قاچۇر، ئۆتمە ھەم ئۇلارنىڭ يولىدىن،
بۇرۇلۇپ ئۆتۈپ كەتكىن ئۇلارغا يولماستىن،
- 16 چۈنكى ئۇخلىيالماس ئۇلار يامانلىق قىلمىغىچە،
ئۇيقۇسى كەلمەس بىرەرسىنى يىقتىمىغىچە.
- 17 ئۇلار يەر رەزىللىكىنىڭ نېنىنى.
ئىچەر زوراۋانلىقنىڭ شارابىنى.
- 18 تاڭ نۇرىغا ئوخشار ھەققانىيلارنىڭ يولى،
قۇياش تولۇق كۆتۈرۈلگىچە نۇرلىنار يورۇغانسىرى.
- 19 قاراڭغۇ زۇلمەتكە ئوخشار رەزىللەرنىڭ يولى،
بىلمەس ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ نېمىگە پۇتلىشىپ كېتىشىنى.
- 20 ئەي ئوغلۇم، سۆزلىرىمنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلا.
ئوبدان قۇلاق سال ئېيتقانلىرىمغا،

- 21 ئۇلارنى كۆز ئالدىڭدىن يوقاتما،
قەلبىڭنىڭ چوڭقۇر قېتىدا ساقلا.
- 22 چۈنكى چۈشەنگەنلەر ئۈچۈن بۇ سۆزلەر ھاياتلىقتۇر،
ئۇلارنىڭ تەن ساغلاملىقىدۇر.
- 23 پاك تۇت بار كۈچۈڭ بىلەن قەلبىڭنى،
ئۇ ھايات بۇلىقىدۇر چۈنكى.
- 24 بىر ئېغىزمۇ ئەگرى گەپ قىلما.
تېلىڭنى ھىيلىگەرلىكتىن ساقلا.
- 25 ئالدىڭغا تىككىن كۆزلىرىڭنى،
توغرا تاشلا ھەم نەزىرىڭنى.
- 26 ھەر بىر قەدىمىڭنى ئال توغرا،
ئوڭ بولىدۇ ماڭغان يوللىرىڭ شۇندا.
- 27 ئوڭ، سولغا چەتلىمەي، ئالغا باسقۇن،
يىراق تۇت پۇتلىرىڭنى يامانلىقتىن.

زىنا قىلماسلىققا ئاگاھلاندۇرۇش

- 5 ئەي ئوغلۇم، ھېكمەتلىك سۆزلىرىمگە كۆڭۈل قويغۇن،
ئاقىلانە مەسلىھەتلىرىمگە قۇلاق سالغۇن.
- 2 شۇندا ئايرىلماس ئەقىل - ئىدراك سەندىن،
دۇرۇس سۆزلەر تۆكۈلەر لەۋلىرىڭدىن.
- 3 ھەسەل تامار بۇزۇق خوتۇننىڭ لەۋلىرىدىن،
سىلىقتۇر ئۇنىڭ سۆزلىرى زەيتۇن يېغىدىن.
- 4 لېكىن ئۇ ئېلىپ كەلگەن ئاقىۋەت ئاچچىقتۇر كەكرىدەك،
ئازاب - ئوقۇبەتلىكتۇر خەنجەر بىلەن تىلغاندەك.
- 5 ئۆلۈمگە باشلار ئۇنىڭ تۇتقان يولى.
ئۆلۈكلەر ماكانغا ئېلىپ بارار باسقان قەدەملىرى.

6 ئۇ ھاياتلىق يولىنى ئويلاپمۇ قويماس،
ئەگرى يوللاردا تېنەپ يۈرگەنلىكىنى ئۆزى بىلمەس.

7 ئەي ئوغۇللار، سۆزلىرىمنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاڭلار.
دېگەنلىرىمدىن چىقماڭلار.

8 بۇنداق خوتۇندىن نېرى قاچ!

ئۇنىڭ بوسۇغىسىغا يېقىن يولما!

9 بولمىسا، ئۆز ئىززىتىڭنى يوقىتىسەن،

رەھىمسىزگە قەرزدار بولسەن.*

10 بايلىقىڭدىن ياتلار بەھرىمەن بولار،

مېھنەت قىلىپ تاپقانلىرىڭ ئۆزىڭنىڭ ئۆيىدە قالار.

11 نالە - پەرياد چېكىسەن ئۆمرۈڭنىڭ ئاخىرىدا،

ھېچ مادار قالمىغاندا تەن ۋە ۋۇجۇدۇڭدا.

12 شۇ چاغ دەيسەنكى:

— نېمىشقىمۇ تەربىيىنى ئۆچ كۆرگەندىمەن؟

كۆڭلۈمدە تەنبىھلەرنى مەنىستىمگەندىمەن؟

13 ئۇستازلىرىمنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىغاندىمەن؟

ماڭا تەربىيە بەرگەنلەرگە قۇلاق سالمىغاندىمەن؟

14 تاس قالدېم مانا شەرمەندە بولۇشقا،

يىغلىغان جامائەت ئالدىدا.

15 ئىچكىن ئۆز كۆلچىكىڭنىڭ سۇيىدىن،

ئۆز قۇدۇقۇڭدىكى سۈزۈك سۇدىن.

* بۇ يەردە ئۇنىڭ زىناخورلۇق قىلغانلىقى بايقالغاندىن كېيىن ئايالنىڭ ئېرى ياكى ئائىلىسىدىكىلەرگە قەرزدار بولدىغانلىقى مەنىسىدە بولۇشى مۇمكىن.

- 16 تاشسۇنمۇ بۇلاقلارنىڭ تاشقىرىغا، ئۆستەڭلىرىڭ كىچىلارغا؟
- 17 ئۇلار مەنسۇپ بولسۇن ساڭلا،
ئۇلارنى ئۆزگىلەر بىلەن ئورتاقلاشما.
- 18 قۇدۇقۇڭ بەرىكەتلىك بولسۇن،
ياشلىقىڭدا ئالغان ئايالڭدىن ھۇزۇر ئالغىن.
- 19 ئۇ كېيىكتەك سۆيۈملۈك، مارالدەك چىرايلىقتۇر،
ئۇنىڭ كۆكسى سېنى قانائەتلەندۈرسۇن،
مۇھەببىتىگە دائىم شەيدا بولغىن.
- 20 ئوغلۇم، نېمىشقا شەيدا بولسەن بۇزۇق خوتۇنغا؟
نېمىشقا ئاتسەن ئۆزۈڭنى زىناخور خوتۇننىڭ قوينىغا؟
- 21 پەرۋەردىگارنىڭ كۆز ئالدىدىدۇر ئىنساننىڭ قىلغانلىرى،
كۆزىتىپ تۇرىدۇ ئۇ ئۇنىڭ بارلىق يوللىرىنى.
- 22 چۈشۈرىدۇ ياماننىڭ قىلمىشلىرى ئۆزىنى تۇزاققا.
ئىلىنىدۇ ئۇ ئۆز گۇناھى بىلەن سىرتماققا.
- 23 ئۇ ئۆزىنى تۇتالماسلىقىدىن ئۆز جېنىغا زامىن بولىدۇ.
چېكىدىن ئاشقان ئەخمەقلىقى تۈپەيلى يولدىن ئازىدۇ.

نادانلىقتىن ھەزەر ئەيلەشكە دەۋەت

- 6 ئەي ئوغلۇم، كېپىل بولغان بولساڭ دوستۇڭغا،
ياكى قول بەرگەن بولساڭ كاپالەت ئۈچۈن بىراۋغا،
- 2 تۇتۇلۇپ ئاغزىڭدىن چىققان سۆزۈڭ بىلەن،
باغلىنىپ قالغان بولسەن ئۆز ۋەدەڭ بىلەن،
- 3 قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن ئۆزۈڭنى بۇنىڭدىن،
بۇنداق قىل، ئۇ كىشىنىڭ يېنىغا دەرھال بارغىن،
ئۇنىڭدىن ئۆتۈنۈپ سورا تۆۋەنچىلىك بىلەن،

چۈنكى ئۇنىڭ ئىلكىدىسەن بەرگەن ۋەدەڭ بىلەن.
 4 قۇتۇلمىغىچە ئۇخلاپ ياتما، كىرىك قاقما،
 5 ئازاد قىل ئۆزۈڭنى ئوۋچى قولىدىن قاچقان كېيىكتەك،
 ئوۋچىنىڭ تورىدىن قۇتۇلغان قۇشتەك.

6 ئەي ھۇرۇن، ئال چۈمۈللەردىن ئۈلگە،
 ئەقىل تاپ قاراپ ئۇلارنىڭ ھەرىكىتىگە.

7 يوقتۇر باشلىق، نازارەتچى، ھۆكۈمدار ئۇلاردا.

8 لېكىن تەييارلار ئۇلار قىشنىڭ ئوزۇقىنى يازدا،
 ئاشلىق توپلار ھوسۇل يىغىش ۋاقتىدا.

9 ئەي ھۇرۇن، سەن قاچانغىچە ئۇخلايسەن؟
 قاچان ئورنۇڭدىن تۇرسەن؟

10 دەيسەنكى:

بىرئاز كۆزۈمنى يۇمۇۋالاي، بىردەم ئۇخلىۋالاي،

يەنە بىردەم پۇت - قولۇمنى ئالماپ يېتىۋالاي.

11 يېتىۋەرسەڭ يېنىڭغا كېلەر قاراقچىدەك نامراتلىق،
 قوراللىق بۇلاڭچىدەك ھەم موھتاجلىق.

12 ئۆكتەملەر بىلەن يامانلار يالغان - ياۋىداق سۆزلەپ يۈرىدۇ.

13 كۆز قىسىپ، پۇت - قولى بىلەن شەرەت قىلىدۇ،

14 قارا نىيىتى بىلەن يامانلىق پىلانلايدۇ،

ھەمىشە جېدەل - ماجىرا تېرىدۇ.

15 شۇڭا، كېلىدۇ تۇيۇقسىز بالا - قازا ئۇلارغا،

بىردىنلا بىتچىت بولۇپ قالار قۇتقۇزۇلغۇسىز ھالغا.

16 پەرۋەردىگارنىڭ يىرگىنىدىغان ئىشى ئالتە،

ياق، نەپرەتلىنىدىغان ئىشى يەتتە.

- 17 ئۇلار بولسىمۇ تەكەببۇر قارايدىغان كۆز،
يالغان - ياۋىداق سۆزلەيدىغان تىل،
بىگۇناھلارنىڭ جېنىنى ئالدىغان قول،
- 18 سۇيىقەست ئويلايدىغان كۆڭۈل،
يامانلىققا يۈگۈرىدىغان پۇت،
- 19 ئاغزىدىن يالغانچىلىق تۆكۈلىدىغان ساختا گۇۋاھچى،
ھەم قېرىنداشلار ئارا ماجىرا چىقارغۇچى.
- 20 ئەي ئوغلۇم، ئەمەل قىل بۇيرۇقىغا ئاتاشنىڭ،
چىقما تەلىمىدىن ئاناڭنىڭ.
- 21 ئورنىتىپ ئۇلارنىڭ سۆزىنى قەلبىڭگە،
ئېسىۋال مارجان قىلىپ بوينۇڭغا.
- 22 نەگلا بارساڭ، يول باشلار ئۇ ساڭا،
قوغدار سېنى تۇخلىغىنىڭدا،
مەسلىھەت بېرەر ساڭا ئويغانغىنىڭدا.
- 23 چۈنكى بۇيرۇق بولسا چىراغدۇر،
تەلىم بولسا نۇردۇر،
تەربىيىنىڭ ئۆزى ھايات يولدىدۇر.
- 24 ئۇلار ساقلا سېنى بۇزۇق خوتۇندىن،
زىناخور خوتۇننىڭ شېرىن سۆزلىرىدىن.
- 25 بېرىلىپ كەتمە ئۇنىڭ گۈزەللىكىگە،
ئەسىر بولۇپ كەتمە قاش - كۆز ئوينىتىشىغا.
- 26 نان ھەققى يېتەر پاهىشە ئايالغا،
ئۆزگىنىڭ خوتۇنى ئەزىز جېنىڭنى ئالار قارىغا.
- 27 كىيىمى كۆيمەمدۇ ئېتىكىگە چوغ سالغۇچىنىڭ؟
- 28 پۇتى كۆيمەمدۇ چوغ ئۈستىدە ماڭغۇچىنىڭ؟

²⁹ ئوخشاشتۇر ئۆزگىنىڭ خوتۇنى بىلەن زىنا قىلغۇچىنىڭ ئاقىۋىتى،
قۇتۇلالماس جازادىن ئۇنىڭ بىلەن بىر ئورۇندا ياتسا كىمكى.

³⁰ كىشىلەر كەمسىتمەيدۇ ئاچلىقتىن ئوغرىلىق قىلغان ئوغرىنى،
³¹ لېكىن تۇتۇلۇپ قالسا، تۆلەيدۇ ئۇ بىرگە يەتتە ھەسسە تۆلەمنى،
تاپشۇرىدۇ ئۆي ئىچىدىكى بارلىق بىساتىنى.
³² ئەمما ئۆزگىنىڭ ئايالى بىلەن زىنا قىلغۇچى،
يوقتۇر ئەقلى، ھالاک قىلىدۇ ئۆز ئۆزىنى.
³³ ئۇ چوقۇم شەرمەندە بولۇپ، تاياق يەيدۇ،
يۇيۇپ چىقارغۇسىز رەسۋاچىلىققا قالدۇ.
³⁴ چۈنكى ئايالنىڭ ئېرى غەزەپكە كېلەر كۈندەشلىك ئوتدا،
ھەرگىز رەھىم قىلماس ئۇ ئىنتىقام ئالغاندا.
³⁵ ھەرقانداق تۆلەمگە ئۇ قارايمۇ قويماس،
بەرسەكمۇ قانچىلىك سوۋغات، ئۇ رازى بولماس.

بۇزۇق خوتۇن

7 ¹ ئەي ئوغلۇم، ئەمەل قىل سۆزلىرىمگە،
بۇيرۇقلىرىمنى قەدىرلە.

² ئەمەل قىل ئۇلارغا، بەختلىك ياشايسەن شۇندا.

تەلىملىرىمنى كۆز قارىچۇقۇڭدەك ئاسرا.

³ ئۇلارنى تېڭىپ بارماقلىرىڭغا،

پۈتۈۋال قەلبىڭنىڭ چوڭقۇر قېتىغا.

⁴ ئاچا - سىڭىل دەپ تونۇغىن دانالىقنى،

ئۇرۇق - تۇغقان دەپ ئاتىغىن پاراسەتنى.

⁵ شۇندا ساقلار ئۇلار سېنى زىناخور ئايالدىن،

تىلى شېرىن، بۇزۇق خوتۇندىن.

- 6 ئۆيۈمنىڭ دېرىزە پەنجىرىسىدىن تاشقىرىغا قارىغىنىمدا بىر قېتىم،
 7 ساددا ياشلار ئارا بىر ئەقىلسىز يىگىتنى كۆرۈپ قالدىم.
 8 ئۇ كوچا ياقلاپ مېڭىۋەردى.
 9 بىر خوتۇننىڭ دوقمۇشتىكى ئۆيى تەرەپكە مېڭىپ قالدى.
 9 بۇ، كۈن پېتىپ، كېچە قاراڭغۇسى چۈشۈشكە باشلىغان ۋاقىت ئىدى.
- 10 مانا، بىر خوتۇن يىگىتنىڭ ئالدىغا چىقىپ، ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشتى.
 ئۇ پاهىشىدەك ياسىنىۋالغان بولۇپ، نىيىتى بۇزۇق ئىدى.
 11 بىشەم ۋە باشباشتاق بولۇپ، ئۇ ئۆيدە ئولتۇرمايتتى.
 12 ئەرلەرنى ئېزىقتۇرۇشقا ساقلايتتى ھەر بىر دوقمۇشتا،
 بەزىدە كوچىلاردا، بەزىدە بازارلاردا.
 13 ئۇ ھېلىقى يىگىتكە ئېسىلىپ، سۆيۈپ، قېلىنلىق بىلەن ئېيتتى:
 14 — ئۆيۈمدە بار «ئامانلىق قۇربانلىقى» نىڭ گۆشى،
 بۈگۈن قىلدىم خۇداغا ۋەدە قىلغان بۇ قۇربانلىقنى.
 15 شۇڭا، سىز بىلەن كۆرۈشۈش ئۈچۈن چىققاندىم،
 ئەمدى سىزنى ئىزدەپ تېپىۋالدىم.
- 16 كارىۋىتىمنى مىسىرنىڭ رەڭلىك ياپقۇچلىرى بىلەن ياپتىم.
 17 ئورۇن - كۆرىپلىرىمگە مۇرمەككى، مۇئەتتەر ۋە دارچىنلار چاچتىم.
 18 كېلىڭ، تاڭ ئاتقۇچە قېنىپ ئوينىشايلى،
 بىر - بىرىمىزنىڭ قويندا لەززەتلىنەيلى.
- 19 چۈنكى ئېرىم ئۆيدە يوق، چىقىپ كەتتى يىراق سەپەرگە،
 20 ئېلىپ بىر ھەمىيان كۈمۈش تەڭگە، ئۆيگە قايتمايدۇ ئاي تولغۇچە.
- 21 بەند قىلدى ئايال ئۇنى ئۆزىگە شېرىن سۆزلىرى بىلەن،
 ئېزىقتۇردى ئۇنى ياغلىما گەپ بىلەن.

22 ياش يىگىت ئۇ ئايالغا ئويلمايلا ئەگەشتى،
 قۇشخانغا ئېلىپ ماڭغان ئۆكۈز كەبى،
 قاپقانغا چۈشۈش ئالدىدىكى بۇغا كەبى،
 23 قىلتاققا ئۆزىنى ئېتىۋاتقان قۇش كەبى،
 ئوق تېشىپ ئۆتمىگۈچە ئۇنىڭ جىگرىنى،
 بىلمەس ئۇ زىنانىڭ ھاياتىغا زامىن ئىكەنلىكىنى.

24 ئەي ئوغۇللىرىم، ئەمدى قۇلاق سېلىڭلار سۆزلىرىمگە،
 ئېتىبار بېرىڭلار دېگەنلىرىمگە.
 25 بۇنداق خوتۇن يولغا مايىل بولمىسۇن كۆڭلۈڭلار،
 ئۇنىڭ يولغا كىرىپ ئادىشىپ كەتمەڭلار.
 26 بۇنداق ئايال نابۇت قىلغان نۇرغۇن كىشىلەرنى،
 ھاياتىدىن ئايرىغان سانسىز ئەرلەرنى.
 27 ئېلىپ بارار ئۇنىڭ ئۆيى گۆرگە،
 ئۆلۈكلەر ماكاندىكى چوڭقۇر يەرگە.

دانالىقنىڭ ئۆزىنى تەرىپلىشى

8¹ دانالىق چاقىرىمىدىمۇ؟
 ئەقىل - ئىدراكىنىڭ ئاۋازى ياڭرىمىدىمۇ؟
 2 تۇرۇپ ئۇ يول بويىدىكى ئېگىز جايلاردا،
 تۆت كوچىلاردا،
 3 جاكارلىماقتا شەھەر دەرۋازىلىرىنىڭ يېنىدا،
 شەھەرگە كىرىش ئېغىزلىرىدا:
 4 ئەي ئىنسانلار، سىلەرنى چاقىرىۋاتىمەن،
 ئادەم بالىلىرىغا خىتاب قىلىۋاتىمەن.
 5 ئەي گۈل ئادەملەر، ئۆگىنىڭلار زېرەكلىكىنى،

- ئەي نادانلار، ئۆگىنىڭلار ئەقىلڭلارنى ئىشلىتىشنى.
- 6 قۇلاق سېلىڭلار، ئېيتماقچىمەن يۈكسەك ئىشلارنى،
دۇرۇستۇر ئاغزىمدىن چىققانلىرى.
- 7 ھەقىقەتنى سۆزلەيمەن، يالغان سۆزلەشتىن نەپرەتلىنىمەن.
- 8 ئېيتقانلىرىمنىڭ ھەممىسى ھەقتۇر،
ئۇنىڭدا ھىيلىگەرلىك ياكى ساختىلىق يوقتۇر.
- 9 ئېنىقتۇر بارلىق سۆزلىرىم چۈشەنگەنلەرگە،
توغرىدۇر ئۇلار بىلىم ئالغانلارغا.
- 10 قوبۇل قىلىڭلار كۈمۈشنىڭ ئورنىغا نەسھەتلىرىمنى،
ساپ ئالتۇننىڭ ئورنىغا بىلىمنى.
- 11 چۈنكى دانالىق لەئەل - ياقۇتلاردىنمۇ قىممەتلىكتۇر،
ھەرقانداق ئارزۇلۇق نەرسە ئۇنىڭغا تەڭ كېلەلمەستۇر.
- 12 مەن دانالىقمەن، ئەقىل - ئىدراك بىلەن بىللە ياشايمەن.
بىلىم ۋە پەم - پاراسەتنىڭ ئىگىسىمەن.
- 13 پەرۋەردىگاردىن ئەيىمىنىش يامانلىقتىن نەپرەتلىنىشتۇر.
نەپرەتلىنىمەن تەكەببۇرلۇق، مەنمەنلىك، يامان يول، يالغان سۆزدىن.
- 14 ئىگىسىمەن نەسھەت ۋە ھېكمەتنىڭ،
ئەقىل ھەم كۈچ - قۇدرەتنىڭ.
- 15 مەن ئارقىلىق ھۆكۈم سۈرىدۇ پادىشاھلار،
ئادىل قانۇن - پەرمان چىقىرىدۇ ھۆكۈمدارلار.
- 16 مەن ئارقىلىق ئىدارە قىلىدۇ ھوقۇقدارلار،
ئەمەلدارلار، بارلىق ئادىل ھۆكۈم چىقارغۇچىلار.
- 17 سۆيىمەن مەنمۇ مېنى سۆيگەنلەرنى،
تاپالايدۇ تىرىشىپ ئىزدىگەنلەر مېنى،
- 18 مەندە باردۇر بايلىق ۋە شۆھرەت،

- تۈگمەس مال - دۇنيا ۋە ھەققانىيەت.
- 19 مەن بېرىدىغان مېۋە ئالتۇندىن، ھەتتا ساپ ئالتۇندىن قىممەتلىكتۇر.
مەندىن كېلىدىغان پايدا ساپ كۈمۈشتىنمۇ ئەۋزەلدۇر.
- 20 مەن ھەققانىيەت يولىدا ماڭمەن،
ئادالەت يولىدا ئىلگىرىلەيمەن.
- 21 مېنى سۆيگەنلەرگە بايلىق بېرىمەن،
ئۇلارنىڭ خەزىنىلىرىنى تولدۇرىمەن.
- 22 پەرۋەردىگار ۋۇجۇدقا كەلتۈرگەن مېنى ئۆز ئىشلىرىنى باشلىشىدىن بۇرۇنلا،
ھەممە مەۋجۇداتلارنىڭ ھېچ نېمىنى يارىتىشتىن بۇرۇنلا،
- 23 بەرپا بولغانمەن ئەلمىساقتىلا، ئەزەلدىن تارتىپلا،
يەر - زېمىن تېخى يارىتىلماستىلا.
- 24 تۆرەلگەنمەن دېڭىز - ئوكيانلار يوقتىلا،
بۇلاقلار كۆز ئاچماستىلا،
- 25 تۆرەلگەنمەن ئېگىز تاغلار شەكىللەنمەستىلا،
تۆپىلىكلەر پەيدا بولماستىلا،
- 26 خۇدا بىپايان زېمىن، كەڭ دالىلارنى ياراتماستىلا،
زېمىندىكى توپا - چاڭلار تېخى مەۋجۇت بولماستىلا.
- 27 ئۇ يەردە ئىدىم خۇدا ئاسماننى ئورناتقىنىدا،
دېڭىز يۈزىگە ئۇپۇق سىزىقنى سىزغىنىدا،
- 28 ئاسمانغا بۇلۇتلارنى ئورۇنلاشتۇرغىنىدا،
دېڭىز - ئوكيانلارنى سۇ بىلەن تولدۇرغىنىدا،
- 29 ئۇ سۇلار تاشمىسۇن دەپ، ئەمىر قىلىپ دېڭىزغا چەك قويغىنىدا،
يەر - زېمىننىڭ ئۇلىنى بەلگىلىگىنىدە.
- 30 مەن ئۇنىڭ يېنىدىكى ئۇستا ھۈنەرۋەن ئىدىم.
ھەر كۈنى مەن ئۇنىڭ خۇشاللىقى ئىدىم،

مەنمۇ ھەردائىم ئۇنىڭ ھۇزۇرىدا شادلىناتتىم.

³¹ ئۇ ياراتقان پۈتكۈل ئالەم ئۈچۈن شادلىناتتىم.

دۇنيادىكى ئىنسانلاردىن سۆيۈنەتتىم.

³² ئەمدى ماڭا قۇلاق سېلىڭلار، ئەي ئوغۇللار،

نەقەدەر بەختلىكتۇر يولۇمنى تۇتقانلار!

³³ تەلىم - تەربىيەمگە قۇلاق سېلىپ، ئەقىل تېپىڭلار،

ئۇلارغا بىپەرۋالىق قىلماڭلار.

³⁴ نەقەدەر بەختلىكتۇر ئىشىك ئالدىمدىن كەتمەي ھەر كۈنى،

بوسۇغامدا كۈتۈپ سۆزۈمنى ئاڭلايدىغان كىشى!

³⁵ چۈنكى مېنى تاپقانلار ھاياتلىقنى تاپار.

پەرۋەردىگارنىڭ رازىلىقىغا ئىگە بولار.

³⁶ ئۆزى زىيان تارتار مېنى قولدىن بېرىپ قويغانلار،

ئۆلۈمنى ياخشى كۆرگەنلەردۇر مېنى يامان كۆرگەنلەر.

دانالىقنىڭ چاقىرىقى

¹ 9 سالدى دانالىق بىر ئۆي ئۆزىگە،

ئورناتتى يەتتە تۈۋرۈك ئۇنىڭغا.

² سويۇپ مال، تەييارلاپ شارابىنى،

يايدى ئۇ داستىخىنى.

³ ئەۋەتتى دېدەكلىرىنى ئۆز زىياپىتىگە چاقىرىشقا،

تۇرغۇزدى شەھەرنىڭ ئەڭ ئېگىز جايلىرىدا:

⁴ «ئەي ساددىلار، بۇ يەرگە كېلىڭلار!» دەپ چاقىرغۇزدى،

ئەقىلسىزلىرىگە ئۇ مۇنداق ئېيتتى:

⁵ «ئەتكەن غىزايىمغا ئېغىز تېگىڭلار،

تەييارلىغان شارابىمنى ئىچىڭلار.

6 نادانلىق يولىنى تاشلاڭلار، بەختلىك ياشايسلەر شۇندا،
مېڭىڭلار ئاقىللىق يولىدا».

7 كىمكى تەنبەھلىسە مازاق قىلغۇچىلارنى، ئۇچىر ئاھانەتكە،
ئەيىبلەسە رەزىللەرنى، قالار ھاقارەتكە.

8 ئەيىبلەمە مازاق قىلغۇچىلارنى، بولمىسا ساڭا ئۆچ بولۇپ قالار،
گەر ئەيىبلەسەڭ دانالارنى، سۆيەر سېنى ئۇلار.

9 تەلىم بەرسەڭ دانغا، زىيادە بولار ئۇنىڭ ئەقلى،
ئۆگەتسەڭ ھەققانىي ئادەمگە، ئاشار ئۇنىڭ بىلىمى.

10 پەرۋەردىگاردىن ئەيىمىنىش دانالىقنىڭ باشلىنىشىدۇر.

بىردىنبىر مۇقەددەس بولغۇچىنى بىلىشنىڭ ئۆزى ئەقىل - ئىدراكتۇر.

11 ماڭا ئەگەشسەڭ، ئۆمرۈڭ ئۇزۇن بولار.

يېشىڭغا ياش قوشۇلار.

12 دانا بولساڭ، ئۆزۈڭ كۆرسەن پايدىسىنى،

مازاق قىلساڭ، ئۆزۈڭ تارتسەن زىيىنىنى.

نادانلىقنىڭ چاقىرىقى

13 نادانلىق ئوخشار بىشەم ۋە ھېچنېمىگە قارىمايدىغان كالۋا خوتۇنغا،

14 ئولتۇرۇپ ئۇ ئۆيىنىڭ ئىشىكى ئالدىدا،

شەھەرنىڭ ئەڭ ئېگىز جايىدا،

15 يېنىدىن ئۆتۈپ، تۈز يولدا كېتىۋاتقانلارغا توۋلىدى:

16 «ئەي ساددىلار، بۇ يەرگە كېلىڭلار!» دەپ چاقىردى،

ئەقىلسىزلىرىگە ھەم مۇنداق ئېيتتى:

17 «ئوغرىلاپ ئىچكەن سۇ تاتلىقتۇر،

يوشۇرۇپ يېگەن نان تەملىكتۇر».

¹⁸ بىراق، بىلمەس ئاڭلىغۇچىلار ئۇ يەرنىڭ ئەرۋاھلار ماكانى ئىكەنلىكىنى، ئۆيىگە چاقىرىلغانلارنىڭ گۆرگە كىرىپ بولغانلىقىنى.

سۇلايمان پادىشاھنىڭ پەند - نەسەھەتلىرى

¹ سۇلايمان پادىشاھنىڭ پەند - نەسەھەتلىرى:

10

دانا ئوغۇل شادلاندىرار ئاتىسىنى،
نادان ئوغۇل قايغۇغا سالار ئانىسىنى.

² پايدا بەرمەس ھارام بايلىق،
ئۆلۈمدىن قۇتۇلدۇرار ھەققانىيلىق.

³ ئاچ قويماس خۇدا ھەققانىيلارنى،
ئەمەلگە ئاشۇرماس يامانلارنىڭ ئارزۇسىنى.

⁴ نامرات بولار قول قوشتۇرۇپ ئولتۇرغانلار،
بايلىق كەلتۈرەر ئۆز قولى بىلەن ئىشچانلار.

⁵ ئەقىل - ئىدراكلىق ئوغۇلدۇر ھوسۇلنى ۋاقتىدا يىغقان،
ئۇياتقا قالدۇرىدىغان ئوغۇلدۇر ئورما مەزگىلدە ئۇخلىغان.

⁶ بەرىكەت ھەققانىيلارنىڭ بېشىغا ياغار،
زوراۋانلىقىنى يامانلارنىڭ سۆزلىرى يوشۇرار.

⁷ ھەققانىيلار مۇبارەك ئەسلىمىلەر قالدۇرار.
يامانلارنىڭ نامى تېزلا ئۇنتۇلۇپ قالار.

- 8 قەلبىدە دانالىق بولغان نەسھەتنى قوبۇل قىلار،
ئەخمەقلەرچە سۆزلىگەن بالاغا قالار.
- 9 دىيانەت يولىدا ماڭغاننىڭ قەدىمى بىخەتەردۇر،
ئەگرى يولىدا يۈرگەننىڭ قۇيرۇقى بىر تۇتامدۇر.
- 10 غەرەزلىك كۆز قىسقان غەم - قايغۇنى كەلتۈرۈپ چىقىرار،
ئەخمەقلەرچە سۆزلىگەن بالادا قالار.
- 11 ھاياتلىق بۇلىقدۇر ھەققانىيلىق سۆزى،
يوشۇرار زوراۋانلىقنى يامانلارنىڭ تىلى.
- 12 ئۆچمەنلىك جېدەل - ماجىرا قوزغار،
مېھىر - مۇھەببەت بارلىق گۇناھلارنى ياپار.
- 13 ئاقلىنىڭ لەۋلىرىدىن دانالىق تامار،
ئەقىلىسىزنىڭ دۈمبىسىگە دەررە تەييار تۇرار.
- 14 دانالار بىلىمنى ئىچىدە ساقلاار،
ئەخمەقنىڭ تىلى ھالاكەت چاقىرار.
- 15 بايلارنىڭ مەزمۇت قورغىنىدۇر ئۆز بايلىقى.
نامراتلارنىڭ ھالاكتىدۇر ئۆز يوقسۇزلۇقى.
- 16 ھاياتلىقتۇر ھەققانىيلىقنىڭ ئېرىشكىنى،
گۇناھتۇر رەزىلىنىڭ تاپقىنى.

17 تەربىيىنى قوبۇل قىلغۇچى ھاياتلىق يولىدىدۇر،
تەنبەھنى رەت قىلغۇچى يولدىن ئازغان كىشىدۇر.

18 ئۆچمەنلىكىنى يوشۇرغۇچىنىڭ سۆزى يالغان.
ئەخمەقتۇر باشقىلارغا تۆھمەت چاپلىغان.

19 گۇناھتىن خالىي بولماس كۆپ سۆزلەيدىغان،
دانادۇر تىلىنى تارتقان.

20 ساپ كۈمۈشتۈر ھەققانىيىنىڭ لەۋزى،
ئەرزىمەستۈر يامانلارنىڭ كۆڭلى.

21 ھەققانىيىنىڭ سۆزى كۆپكە ئوزۇق بولار،
ئەخمەقلەر ئەقىلسىزلىقىدىن ھالاك بولار.

22 بايلىق كەلتۈرەر پەرۋەردىگارنىڭ بەرىكىتى،
قوشماس بۇ بايلىققا دەرد - ئەلەمنى.

23 ھۇزۇرلىنار ئەقىلسىز يامانلىق قىلغىنىدىن،
زوقلىنار ئاقىل دانالىق ئىشىدىن.

24 ياماننىڭ قورققىنى ئۇنىڭ بېشىغا چۈشەر،
ھەققانىيلارنىڭ ئارزۇسى ئەمەلگە ئاشار.

25 قۇيۇندىن كېيىن يامان ئادەم يوقلار،
ھەققانىي ئادەم مەڭگۈلۈك ئۆلدەك مەزمۇت قالار.

²⁶ سىركە چىشىنى، تۈتۈن كۆزنى ئېچىشتۇرار،
ھۇرۇن ئۆزىنى ئىشقا سالغۇچىنى ئاۋارە قىلار.

²⁷ ئۇزارتار پەرۋەردىگار دىن ئەيمىنىش ئۆمۈرنى،
قىسقا بولار يامانلارنىڭ ئۆمرى.

²⁸ شادلىق ئېلىپ كېلەر ھەققانىيلارنىڭ ئۈمىدى،
يوققا چىقار يامانلارنىڭ كۈتكىنى.

²⁹ پەرۋەردىگارنىڭ يولى دىيانەتلىكلەر ئۈچۈن باشپاناھدۇر،
يامانلىق قىلغۇچىلار ئۈچۈن ھالاكەتتۇر.

³⁰ مۇستەھكەم تۇرار ھەققانىي ئادەم ئۆز ئورنىدا،
ئۇزۇن تۇرالماس يامانلار زېمىندا.

³¹ ھەققانىينىڭ ئاغزىدىن دانالىق تۆكۈلەر،
يالغان سۆزلەيدىغان تىل كېسىلەر.

³² ھەققانىينىڭ سۆزى كىشىلەرگە ياقار،
يامانلارنىڭ ئاغزىدىن قۇۋلۇق - شۇملۇق چىقار.

¹ پەرۋەردىگار يىرگىنەر مەككەرنىڭ تارازىسىدىن،
خۇرسەن بولار ھەققانىينىڭ تارازا تېشىدىن.

11

² تەكەببۇرلۇق كەينىدىن كېلەر شەرمەندىلىك،
ھەمراھ بولار كەمتەرلىككە دانالىق.

- 3 يېتەكلەر دۇرۇسلارنى دىيانەتلىكى،
ۋەيران قىلار كاززاپلارنى ئۆز ھىلىگەرلىكى.
- 4 مال - دۇنيانىڭ پايدىسى بولماس خۇدا غەزەپكە كەلگەن كۈنى،
ھەققانىيلىق بولسا ئۆلۈمدىن قۇتقۇزار ئادەمنى.
- 5 دىيانەتلىك كىشىنىڭ ھەققانىيلىقى ئۇنىڭ يولىنى ئوچۇق قىلار،
يامان ئادەم ئۆز يامانلىقىدىن يىقىلار.
- 6 دۇرۇسلارنى ھەققانىيلىقى قۇتقۇزار،
ساتقۇنلار ئۆز نەپسىدىن تۇتۇلار.
- 7 ئۆلسە يامان ئادەم، ئارزۇسى يوققا چىقار،
باي بولۇش ئۈمىدى كۆپۈككە ئايلىنار.
- 8 ھەققانىي كىشى كۈلپەتتىن قۇتۇلدۇرۇلار،
يامان ئادەم ئەكسىچە كۈلپەتكە دۇچار بولار.
- 9 خۇداسىزىلار يېقىننى تىلى بىلەن ھالاك قىلار،
ھەققانىيلار بىلىمى بىلەن قۇتقۇزۇلار.
- 10 ئەل - يۇرت شاد بولار، ھەققانىيلار روناق تاپسا،
تەنتەنە قىلار، يامانلار ھالاك بولسا.
- 11 ئەل - يۇرت گۈللەپ ياشىنار دۇرۇسلارنىڭ بەرىكەت تىلەشلىرىدىن،
خارا بولار يامانلارنىڭ تىلىدىن.

12 ئەقىلسىز كەمستەر يېقىننى،
سۈكۈت قىلار ئەقىل ئىگىسى.

13 چېقىمچى ئاشكارىلار مەخپىيەتلىكنى،
ئىشەنچلىك كىشى چىڭ ساقىلار سىرنى.

14 ئەل ۋەيران بولار، مەسلىھەتسىز بولسا،
غەلبە قىلار مەسلىھەتچىلەر كۆپ بولسا.

15 كۆپ زىيان تارتار ياتقا كېپىل بولغۇچى،
ئامان بولار كېپىللىكتىن باش تارتقۇچى.

16 سازاۋەر بولار لاتاپەتلىك ئايال ھۆرمەتكە،
پەقەت ئىگە بولار زوراۋانلار بايلىققا.

17 كەلتۈرەر رەھىمدىل ئۆزىگە پايدا،
ئۇچرىتار رەھىمسىز ئۆزىنى زىيانغا.

18 كۆپۈكتەك بولار يامانلارنىڭ تاپقىنى.
چوقۇم ئىنئام ئالار ھەققانىيلىق ئۇرۇقىنى چاققۇچى.

19 ھاياتلىققا ئېرىشەر چىن ھەققانىي كىشى،
ئۆلۈمگە يۈزلىنەر يامانلىقنى قوغلاشقۇچى.

20 پەرۋەردىگار يىرگىنەر كۆڭلى ئەگرىلەردىن،
خۇرسەن بولار يولى دىيانەتلىكلەردىن.

- 21 سۆزسىزكى، يامانلار چوقۇم جازالنار،
ھەققانىيلارنىڭ ئەۋلادى قۇتقۇزۇلار.
- 22 ھۆسنى بار ئەقلى يوق خوتۇن ئوخشار،
چوشقا تۇمشۇقىغا ئېسىلغان ئالتۇن ھالقىغا.
- 23 ياخشىلىققا باشلار ھەققانىيلارنىڭ ئارزۇسى،
غەزەپ - نەپرەتتە قالدۇرار يامانلارنىڭ كۈتكىنى.
- 24 بىرى سېخىي بولۇپ، بايلىقى يەنىلا ئاشار،
يەنە بىرى بېخىل بولۇپ ئەكسىچە نامراتلىشار.
- 25 روناق تاپار مەردلەر،
سۇ بەرگەنلەرگە سۇ بېرىلەر.
- 26 قالار ئاشلىقنى ۋاقتىدا ساتمىغانلار خەلقنىڭ لەنتىگە،
بەرىكەت تىلىنەر ئاشلىقنى ۋاقتىدا سېتىپ بەرگەنلەرگە.
- 27 ياخشىلىق قىلىشقا ئىنتىلگۈچى كۆرەر ياخشىلىق،
يامانلىق قىلىشنى كۆزلىگۈچىگە كېلەر يامانلىق.
- 28 يىقىلىپ چۈشەر مال - دۇنياسىغا تايانغانلار،
ئەتىيازنىڭ بىخىدەك كۆكلەر ھەققانىيلار.
- 29 مىراس ئالالماس ئۆيدىكىلەرگە كۈلپەت كەلتۈرگۈچى،
دانانىڭ چاكىرى بولۇپ قالار ئەقىلسىز كىشى.

³⁰ ھاياتلىق دەرىخىدۇر ھەققانىيىنىڭ مېۋىسى،
ئاقلىدۇر كىشىلەرنىڭ قەلبىنى ئۇتقۇچى.

³¹ سەۋەنلىكلىرى ئۈچۈن بۇ دۇنيادا جازالانغان تۇرسا ھەققانىيلار،
يامانلار بىلەن گۇناھكارلارنىڭ ئاقىۋىتى نېمە بولار؟

¹ تەربىيىنى سۆيگەن بىلىمنى سۆيگۈچىدۇر.
تەنبىھنى ئۆچ كۆرگەن ھاماقەتتۇر. **12**

² ياخشى ئادەم پەرۋەردىگارنىڭ شاپائىتىگە مۇيەسسەر بولار،
بەتئىيەت ئادەمنى پەرۋەردىگار جازاغا ھۆكۈم قىلار.

³ ئادەم يامانلىق قىلىپ ئامان بولماس،
ھەققانىيلارنىڭ يىلتىزى قومۇرۇلماس.

⁴ پەزىلەتلىك ئايال ئېرىنىڭ تاجىدۇر،
شەرمەندە خوتۇن ئېرىنىڭ كۈچىنى خوراتقۇچىدۇر.

⁵ ھەققانىيلارنىڭ ئويلىرى ئادىللىقتۇر،
يامانلارنىڭ مەسلىھىتى مەككارلىقتۇر.

⁶ قان تۆكىدىغان تۇزاق تۇزاق تۇر يامانلارنىڭ تىلى،
ئادەمنى تۇزاقىن قۇتقۇزار ھەققانىيلارنىڭ سۆزى.

⁷ يامانلار ۋەيران قىلىنىپ يوقلار،
ھەققانىيلارنىڭ ئۆيى مەزمۇت تۇرار.

8 ئەقىل - ئىدىرىكىگە قاراپ ئادەم ماختاشقا سازاۋەر بولار،
ئەگرى ئوي - پىكىرلىك كىشى كۆزگە ئىلىنماي قالار.

9 ئېتىبارسىز قارالسۇمۇ چاكار ياللىغان كىشى،
ئۆزىنى چوڭ تۇتۇپ نانغا زار بولغۇچىدىن ياخشى.

10 ھەققانىي ئادەم ئۆز مال - ۋارىنىنى ئاسرىماي قالماس،
يامان ئادەمنىڭ «رەھىمدىللىكى» زالىملىقتۇر خالاس.

11 يېرىگە ئىشلىگەننىڭ قورسقى توق.
قۇرۇق خىيال سۈرگەننىڭ ئەقلى يوق.

12 كۆز قىزارتار رەزىلىنىڭ ئولجىسىغا يامانلار،
يىلتىز تارتىپ مېۋە بېرەر ھەققانىيلار.

13 يامان كىشى ئۆز ئاغزىنىڭ گۇناھىدىن تۇتۇلار،
ھەققانىي ئادەم مۈشكۈللۈكتىن قۇتۇلار.

14 ئادەم ياخشى سۆزى بىلەن ياخشىلىق تاپار،
مېھنىتى بىلەن ئىنئامغا سازاۋەر بولار.

15 ئەخمەقنىڭ يولى ئۆز نەزىرىدە توغرىدۇر،
نەسھەتكە قۇلاق سالغۇچى دانادۇر.

16 تېزلا بىلىنەر كەلسە ئەخمەقنىڭ ئاچچىقى،
ھاقارەتكە ئۇچرىغاندا زېرەك چاندۇرماس ئىنكاسىنى.

- 17 بىلدۈرەر ھەق سۆزلىگۈچى ئادىللىقنى،
يالغان گۇۋاھلىق بەرگۈچى ساختىلىقنى.
- 18 ئويلمايلا قىلغان سۆز قىلىچتەك تىقىلار،
دانالارنىڭ سۆزى داۋا بولار.
- 19 راست گەپ مەڭگۈ پۈت تىرەپ تۇرار،
يالغان گەپ بىردەملىك بولار.
- 20 يامان نىيەتلىك كىشىنىڭ كۆڭلىدە ھىلىگەرلىك بولار.
تىنچ - ئامانلىقنى دەۋەت قىلغۇچىلار خۇشاللىق تاپار.
- 21 ھەققانىي ئادەمنىڭ بېشىغا ھېچ كۈلپەت چۈشمەس،
رەزىللەر بەختسىزلىكتىن قۇتۇلالماس.
- 22 پەرۋەردىگار يىرگىنەر يالغان سۆزلەردىن،
خۇرسەن بولار سۆز - ھەرىكىتى سەمىمىي بولغانلاردىن.
- 23 بىلىندۈرمەس زېرەكلەر ئۆز بىلىمىنى،
ئاشكارىلار ئەخمەقلەر ئۆزىنىڭ نادانلىقىنى.
- 24 تىرىشچان قول ھوقۇق تۇتار،
ھۇرۇن ئالۋانغا تۇتۇلار.
- 25 مۈكچەيتەر غەم - ئەندىشە كىشىنى،
خۇش قىلار بىر ئېغىز ياخشى سۆز ئادەمنى.

26 ھەققانىيلار يېقىنغا يول كۆرستەر،
يامانلارنىڭ يولى ئۆزلىرىنى ئازدۇرار.

27 ھۇرۇن ھەتتا ئېرىنەر پىشۇرۇشقا ئوۋلىغان ئوۋنى،
تىرىشچانلىق بولسا ئادەمنىڭ قىممەتلىك بايلىقى.

28 ھەققانىيلارنىڭ يولىدا ھاياتلىق باردۇر،
بۇ يول ئۆلۈمگە يېتەكلىمەيدىغان يولدۇر.

13 | 1 | 1
ادانا ئوغۇل ئاتىسىنىڭ تەربىيىسىگە كۆڭۈل قويار،
مەسخىرە قىلغۇچى تەنبىھتىن ئۆزىنى تارتار.

2 ياخشى ئادەم ئۆز سۆزىدىن ياخشىلىق تاپار،
خائىنلار زوراۋانلىقنىڭ كويىدا بولار.

3 ئاغزى چىڭ جېنىنى ساقلاپ قالار،
ئاغزى ئىتتىك ھالاكەتكە يۈز تۇتار.

4 ئېرىشەلمەس ھۇرۇنلار كۆڭلى خالىغان ھەر قانداق نەرسىگە،
ئېرىشەر تىرىشچانلار بارلىق ئارزۇسىغا.

5 يالغانچىلىقتىن يىرگىنەر ھەققانىيلار،
ئۇياتسىزلىق قىلىپ شەرمەندە بولار يامانلار.

6 ئادىللىق قوغدار ھەققانىينى،
رەزىللىك يىقتار گۇناھكارنى.

7 بەزىلەر باي كۆرسىتىر ئۆزىنى، لېكىن بۇ قۇرۇق سۆلەتتۇر،
بەزىلەر يوقسۇل كۆرسىتىر ئۆزىنى، ئەمما كاتتا بايلاردۇر.

8 بايلىق باينىڭ جېنىغا تۆلەم بولار.
يوقسۇل تەھدىتتىن خالىي بولار.

9 پارلاپ تۇرار ھەققانىيىنىڭ نۇرى،
ئۆچۈرۈلەر يامانىنىڭ چىرىغى.

10 چىقار پەقەت جېدەل - ماجىرا كىبىرلىكتىن،
تېپىلار دانالىق نەسەھەت ئاڭلايدىغانلاردىن.

11 ئاسان ئېرىشكەن بايلىق بەرىكەتسىز بولار،
مېھنەت قىلىپ تاپقىنى بەرىكەتلىك بولار.

12 ئۇزاققا سوزۇلغان ئۈمىد كۆڭۈلنى يېرىم قىلار،
ئارزۇسىغا يەتمەك خۇددى ھاياتلىق دەرىخىگە ئېرىشكەندەك بولار.

13 خۇدانىڭ سۆزىگە سەل قارىغۇچى ئۆزىگە ھالاكەت كەلتۈرەر،
ئۇنىڭ ئەمىرلىرىگە ئەمەل قىلغان تارتۇققا ئېرىشەر.

14 ھاياتلىق بۇلىقىدۇر دانالارنىڭ تەلىمى،
ئۇ ئەجەل تۇزىقىدىن خالاس قىلىدۇ ئادەمنى.

15 ئەقىل - ئىدراك ھىممەت تاپقۇزار،
خائىننىڭ يولى مۇشەققەتلىك بولار.

16 زېرەك بىلىمگە تايىنىپ ئىش قىلار،
ھاماقەت ئۆز نادانلىقىنى ئاشكارىلار.

17 دۇچار بولار بالاغا يامان ئەلچى،
ئېلىپ كېلەر شىپالىق سادىق ئەلچى.

18 تەربىيىنى رەت قىلغۇچى نامراتلىشىپ ئۇياتقا قالار،
تەنبەھنى قوبۇل قىلغۇچى ئىززەتكە ئىگە بولار.

19 ئەمەلگە ئاشقان ئارزۇ شېرىندۇر كىشىگە،
يامانلىقىنى تاشلاش يىرگىنچلىكتۇر ھاماقەتكە.

20 دانالار بىلەن بىللە يۈرگەن دانا بولار،
ھاماقەتلەرگە ھەمراھ بولغان زىيانغا ئۇچرار.

21 گۇناھكارلارنىڭ كەينىدىن بالا قوغلىشار،
ھەققانىيلار ياخشى ئىنئام ئالار.

22 ياخشى ئادەم مىراس قالدۇرار ئەۋلادلىرىغا،
گۇناھكارلارنىڭ مال - دۇنيالىرى قالار ھەققانىيلارغا.

23 يوقسۇلنىڭ بوز يېرى تېرىلىشى بىلەن مول ھوسۇل بېرەر،
بىراق ئادالەتسىزلىك تۈپەيلىدىن تارتىۋېلىنار.

24 ئوغلىدىن تاياقنى ئايسا، ئۇنى ئۆچ كۆرگەنلىك بولار،
ئوغلىنى سۆيسە، دەل ۋاقتىدا ئۇنىڭغا تەربىيە قىلار.

²⁵ ھەققانىي ئادەم تويغۇچە غزالنار،
ياماننىڭ قورسىقى ئاچلىقتا تارتىشار.

14 ¹ ئاقىل ئايال ئائىلىسىنى روناق تاپقۇزار،
ئەخمەق ئايال ئۆز قولى بىلەن ئائىلىسىنى بۇزار.

² پەرۋەردىگار دىن ئەيمىنەر توغرا يولدا ماڭغۇچى،
كۆزگە ئىلماس ئۇنى ئەگرى يولدا يۈرگۈچى.

³ توقماق بولار ئۆزىگە ئەخمەقنىڭ تەكەببۇر ئاغزى،
ئۆزىنى قوغدار ئاقلىنىڭ تىلى.

⁴ ئۆكۈزۈڭ بولمىغاندا ئوقۇر قۇرۇق تۇرار،
لېكىن ئۆكۈزنىڭ كۈچى بىلەن مول ھوسۇل بولار.

⁵ ئاغزىدىن يالغان سۆز چىقماس سادىق گۇۋاھچىنىڭ،
تىنىقىدىن يالغانچىلىق چىقىپ تۇرار ساختا گۇۋاھچىنىڭ.

⁶ مازاق قىلغۇچىنىڭ دانالىقنى ئىزدىشى بەھۇددۇر،
ئاقىلغا بىلىم ئېلىش ئاساندۇر.

⁷ نېرى تۇت ئۆزۈڭنى ئەخمەقتىن،
ئاللايمىسەن نە بىلىم ئۇنىڭ لەۋزىدىن.

⁸ زېرەكنىڭ دانالىقى ئۆز يولىنى چۈشەنگەنلىكىدە،
ئەخمەقلەرنىڭ ئەقىلسىزلىقى ئالدامچىلىق قىلىشىدا.

9 مەسخىرىلىك كۈلەر ئەخمەقلەر گۇناھقا،
كەڭچىلىك بولار ھەققانىيلارنىڭ ئارسىدا.

10 يۈرەك ئۆز دەردىنى ئۆزىلا بىلدۈ،
خۇشاللىقغىمۇ باشقىلار شېرىك بولالمايدۇ.

11 ئۆيى ۋەيران بولار ياماننىڭ،
گۈللەپ ياشنار ھەققانىينىڭ.

12 بەزى يوللار توغرىدەك كۆرۈنەر كىشىگە،
لېكىن ئاخىرى ئېلىپ بارار ئۆلۈمگە.

13 بەزىدە كۈلۈپ تۇرسىمۇ، ئازاب يۈرەكنى ئاغرىتار،
خۇشاللىق بەزىدە غەم - قايغۇ بىلەن ئاخىرلىشار.

14 يولدىن چىققانلار تېگىشلىك جازا تارتار.
ياخشى ئادەم ياخشىلىقىدىن تارتۇقلىنار.

15 گۈل كىشى ئىشىنىپ كېتەر ھەممە گەپكە،
زېرەك ئادەم ئويلىنار ھەر قەدەمدە.

16 دانا ئېھتىياتچان بولۇپ، يامانلىقتىن نېرى تۇرار،
ئەقىلسىز بەگباش بولۇپ، بىپەرۋالىق قىلار.

17 مېجەزى ئىتتىك ئادەم ئەخمىقانه ئىش قىلار،
بەتنىيەت نەپرەتكە قالار.

18 گول ئادەملەرگە ئەخمەقلىق مىراس قالار،
زېرەكلەرگە بىلىم تاج بولۇپ تاقىلار.

19 باش ئېگەر يامانلار ياخشىلارنىڭ ئالدىدا،
رەزىللەر ھەققانىيىنىڭ دەۋرۋازىسى ئالدىدا.

20 نامراتقا يېقىنىمۇ ئۆچ بولار ھەتتا،
دوست تارتىدىغانلار كۆپ بولار بايغا.

21 يېقىنىنى پەس كۆرگەن گۇناھكاردۇر،
ھاجەتمەنلەرگە رەھىم قىلغان بەختلىكتۇر.

22 بەرھەق، يامان نىيەتلىك يولدىن ئادىشار،
ياخشى نىيەتلىك مۇھەببەت ۋە سادىقلىقنى تاپار.

23 كېلەر ھەربىر مېھنەتتىن پايدا،
قالدۇرار قۇرۇق پاراڭ ئادەمنى موھتاجلىقتا.

24 ئاقلىنىڭ ئېرىشكەن بايلىقى ئۇنىڭ شۆھرەت تاجىدۇر،
نادانلىقىدىن ئەخمەققە پەقەت نادانلىق قالۇر.

25 قۇتقۇزار كىشىلەرنىڭ ھاياتىنى چىن گۇۋاھلىق بەرگۈچى،
خائىنلىق قىلار تىنىقىدىن يالغانچىلىق چىقىپ تۇرغۇچى.

26 پەرۋەردىگاردىن ئەيمەنگۈچىنىڭ يۆلەنچۈكى بار،
ئۇنىڭ بالىلىرىمۇ ھىمايىگە ئىگە بولار.

- 27 پەرۋەردىگار دىن ئەيىمىنىش بۇلىقدۇر ھاياتلىقنىڭ،
كشىنى خالى قىلار تۇزىقىدىن ئۆلۈمنىڭ.
- 28 پادىشاھنىڭ شان - شەرىپى پۇقراسىنىڭ كۆپ بولۇشىدىن،
ھۆكۈمدارنىڭ ھالاكتى پۇقراسىنىڭ يوق بولۇشىدىن.
- 29 ئەقىل - ئىدراققا ئىگە ئېغىر - بېسىق كشى،
ئاشكارىلار ئەخمەقلىقنى چېچىلغاق كشى.
- 30 تەننىڭ ساغلاملىقىدۇر كۆڭۈل خاتىرجەملىكى،
چىرىتار ھەسەتخورلۇق سۆڭەكى.
- 31 كەمبەغەلنى ئەزگەنلىك ئۇنىڭ ياراتقۇچىسىغا ھاقارەت كەلتۈرگەنلىكتۇر،
ھاجەتمەنگە شاپائەت قىلغانلىق ئۇنىڭ ياراتقۇچىسىنى ئۇلۇغلىغانلىقتۇر.
- 32 يامان يامانلىقى تۈپەيلىدىن يىقىلار،
ھەققانىي سەكراتتا ياتقاندىمۇ باشپاناھغا ئۆزىنى تاپشۇرار.
- 33 ئالار دانالىق ئاقلىنىڭ كۆڭلىدە چوڭقۇر ئورۇنى،
بىلدۈرەر ئەخمەقلەرنىڭ ئارىسىدىمۇ ئۆزىنى.
- 34 كۆتۈرەر ھەققانىيەت خەلقنىڭ ئابروىنى،
نومۇسقا قالدۇرار گۇناھ ھەرقانداق ئەلنى.
- 35 چېچەن ئەمەلدارغا ياغار پادىشاھنىڭ ئىلتىپاتى،
شەرمەندە ئەمەلدارغا بولسا ئۇنىڭ غەزىپى.

15 ¹مۇلايىم جاۋاب باسار غەزەپنى،
قوپال سۆز قوزغار ئاچچىقنى.

² دانالارنىڭ سۆزى بىلىمگە جەلپ قىلار،
ئەخمەقلەرنىڭ ئاغزىدىن نادانلىق ياغار.

³ ھەر يەرگە چۈشەر پەرۋەردىگارنىڭ نەزىرى،
كۈزىتىپ تۇرار ئۇ ياخشى - يامانى.

⁴ ھاياتلىق دەرىخىدۇر مۇلايىم تىل،
كىشىنىڭ روھىنى چۈشۈرەر ھىيلە - مىكىرلىك تىل.

⁵ رەت قىلار ئەخمەق ئاتىسىنىڭ تەربىيىسىنى،
زېرەك بولار تەنبەھكە قۇلاق سالغۇچى.

⁶ ئۆيىدە مول بايلىق بولار ھەققانىيىنىڭ،
بالا - قازا ئېلىپ كېلەر تاپقىنى ياماننىڭ.

⁷ بىلىم تارقىتار دانانىڭ تىلى،
ئۇنىڭغا ئوخشىماس ئەقىلىنىڭ دىلى.

⁸ پەرۋەردىگارغا يىرگىنچلىكتۇر يامانلارنىڭ قۇربانلىقى،
ئۇنىڭ خۇرسەنلىكىدۇر ئادىللارنىڭ دۇئاسى.

⁹ پەرۋەردىگارغا يىرگىنچلىكتۇر ياماننىڭ يولى،
ياخشى كۆرەر ئۇ ھەققانىيلىقنى ئىزدىگۈچىنى.

10 دۇچ كېلەر قاتتىق جازاغا توغرا يولنى تاشلىغۇچى،
ھالاك بولار تەنبەھنى رەت قىلغۇچى.

11 پەرۋەردىگارغا ئايان تۇرسا ئۆلۈكلەر ماكانى،
تېخىمۇ ئايان بولماسمۇ ئىنسانلارنىڭ دىلى؟

12 مەسخىرە قىلغۇچى تەنبەھنى ياقۇرماس،
دانالارنىڭ ئالدىغا ئۇ بارماس.

13 كۆڭۈل شاد بولسا، خۇش چىراي بولار،
قەلب ئازابلانسا، روھى سۇنار.

14 تەشنا بولار بىلىمگە ئاقىلنىڭ يۈرىكى،
قانائەت تاپار نادانلىقتىن ئەقىلسىزنىڭ ئاغزى.

15 كەمبەغەلنىڭ ھەربىر كۈنى مۇشەققەتلىكتۇر،
لېكىن ئۇ كۆڭلىنى شاد تۇتسا دائىما زىياپەتتە بولغاندەكتۇر.

16 مول بايلىقى بىلەن تەشۋىشتە ئۆتكەندىن،
ئەۋزەلدۇر ئاز دۇنيا بىلەن ئەيمىنىپ ئۆتكەن پەرۋەردىگاردىن.

17 ئۆچ - ئاداۋەت ئىچىدە بوردىغان مالنىڭ گۆشىنى يېگەندىن كۆرە،
ئەۋزەلدۇر كۆكتات يېگەن مېھىر - مۇھەببەت ئىچرە.

18 تېرىككەك جېدەل چىقىرار،
سەۋرچان تالاش - تارتىشلارنى تىنچلاندۇرار.

- 19 ھۇرۇننىڭ يولى گويا تىكەنلىك چاتقاللىقتۇر،
دۇرۇسنىڭ يولى بولسا داغدام يولدۇر.
- 20 شادلاندىرار ئەقىللىق ئوغۇل ئاتىسىنى،
كەمستەر ئەقىلسىز ئانىسىنى.
- 21 ئەخمەقلىقى بىلەن خۇش بولار ئەقلى يوقلار،
توغرا ئىش كۆرەر ئەقىل - ئىدراكلقلار.
- 22 پىلانلار مەغلۇپ بولار مەسلەھەت بولمىغاندا،
مۇۋەپپەقىيەتلىك بولار مەسلەھەتچى كۆپ بولغاندا.
- 23 جايدا بېرىلگەن جاۋاب كىشىنى خۇش قىلۇر،
دەل ۋاقتىدا قىلغان سۆز نەقەدەر ياخشىدۇر!
- 24 دانغا ئۇزۇن ئۆمۈر بېغىشلار ھاياتلىق يولى،
ئۆلۈكلەر ماكاندىن يىراقلاشتۇرار ئۇنى.
- 25 پەرۋەردىگار ۋەيران قىلار تەكەببۇرنىڭ ئۆيىنى،
ساقلاپ قالار تۇل خوتۇننىڭ ئۆيى - زېمىنىنى.
- 26 پەرۋەردىگارغا يىرگىنچلىكتۇر يامانلارنىڭ ئويى - پىكىرى،
ساپ بىلىنەر ئاق كۆڭۈلنىڭ يېقىملىق سۆزلىرى.
- 27 ئاچكۆز كىشى ئۆز ئائىلىسىگە كۈلپەت كەلتۈرەر،
پارىخورلۇقتىن نەپرەتلەنگۈچى ئۇزاق ئۆمۈر كۆرەر.

28 ھەققانىي ئادەم ئۆزىنى دەڭسەپ سۆزلەر،
يامان ئادەمنىڭ ئاغزىدىن شۇملۇق تۆكۈلەر.

29 پەرۋەردىگار ياماندىن يىراق تۇرار.
ھەققانىيىنىڭ دۇئاسىغا ئۇ قۇلاق سالار.

30 خۇش چىراي كۆڭۈلنى شادلاندىرۇر،
خۇش خەۋەر ئۈستىخانغا ئەت قوندۇرۇر.

31 ھاياتلىق بېرىدىغان تەنبىھكە قۇلاق سالغانلار،
دانالار ئارىسىدا ياشار.

32 تەربىيىنى رەت قىلغان ئۆزىنى خار قىلار،
تەنبىھكە قۇلاق سالغان ئەقىل تاپار.

33 پەرۋەردىگار دىن ئەيمىنىش ئادەمگە دانالىق ئۆگىتەر،
ئىززەت - ھۆرمەتنىڭ ئالدىدا كىچىك پىئىللىق يۈرەر.

16 ¹كۆڭۈلدىكى ئوي - پىكىرلەر ئىنساندىندۇر،
ئۇنىڭ توغرا جاۋاب بېرىشى خۇدانىڭ ئىلھامىدىندۇر.

² ئىنسان پاك دەپ بىلەر ئۆزىنىڭ قىلغان ھەممە ئىشىنى،
لېكىن پەرۋەردىگار دەڭسەپ كۆرەر ئادەمنىڭ نىيىتى.

³ تاپشۇر قىلماقچى بولغان ئىشلىرىڭنى پەرۋەردىگارغا،
نەتىجىلىك بولار پىلانلىرىڭ شۇندا.

4 پەرۋەردىگار بارلىق مەۋجۇداتنى مەقسەتلىك ئورۇنلاشتۇرغاندۇر،
ھەتتا يامانلارنى بالايىئاپەت كۈنىگە قالدۇرغاندۇر.

5 پەرۋەردىگارغا يىرگىنچلىكتۇر تەكەببۇرلار،
مۇقەررەركى، جازاسىز قالماس ئۇلار.

6 ئۆزگەرمەس مۇھەببەت بىلەن گۇناھ كەچۈرۈم قىلىنار،
پەرۋەردىگاردىن ئەيىمىنىش ئادەملەرنى يامانلىقتىن خالىي قىلار.

7 پەرۋەردىگارنى خۇرسەن قىلسا ئادەمنىڭ تۇتقان يولى،
پەرۋەردىگار ھەتتا ياراشتۇرار دۈشمەنلىرى بىلەن ئۇنى.

8 مول بايلىقنى تاپقاندىن ئادالەتسىزلىك بىلەن،
ئەۋزەلدۇر ئاز تاپقان ھەققانىيلىق بىلەن.

9 ئىنسان ئۆز يولى ئۈچۈن پىلان تۈزەر كۆڭلىدە،
ئەمما پەرۋەردىگار قارار قىلار ئۇنىڭ قەدىمگە.

10 پەرۋەردىگارنىڭ ئىلھامى بار پادىشاھنىڭ قارارىدا،
ئادالەتسىزلىك چىقماس ئۇنىڭ ئاغزىدىن ھۆكۈم چىقارغىنىدا.

11 ئادىل تارازا - مىزانلار خۇداغا خاستۇر،
تارازا تاشلىرىنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ ئىجادىدۇر.

12 پادىشاھنىڭ يامانلىق قىلىشى ئۆزى ئۈچۈن يىرگىنچلىكتۇر،
چۈنكى تەختنىڭ مەزمۇت تۇرۇشى ھەققانىيەت بىلەندۇر.

- 13 خۇرسەن قىلار توغرا سۆز پادىشاھنى،
سۆيەر ئۇ ھەق سۆزلىگەنلەرنى.
- 14 ئۆلۈمنىڭ ئەلچىسىدۇر پادىشاھنىڭ غەزىپى،
بىراق قايتۇرار دانا كىشى ئۇنىڭ غەزىپىنى.
- 15 ھايات قېلىشقا نىشانىدۇر پادىشاھنىڭ تەبەسسۇمى،
گۇيا باھاردىكى يامغۇردەكتۇر ئۇنىڭ شەپقىتى.
- 16 دانالىققا ئېرىشىش ئالتۇنغا ئېرىشىشتىن كۆپ ئەۋزەلدۇر،
ئەقىل - ئىدراكلقنى تاللاش كۈمۈشنى تاللاشتىن ئەلادۇر.
- 17 توغرا ئادەمنىڭ داغدام يولى يامانلىقتىن يىراقتۇر،
يولغا ئېھتىيات قىلىشنىڭ ئۆزى جېنىنى ساقلاپ قېلىشتۇر.
- 18 ئاۋۋال كېلەر تەكەببۇرلۇق ھالاكەتتىن،
ھاكاۋۇرلۇق يىقىلىشتىن.
- 19 تەكەببۇرلار بىلەن ھارام ئولجا بۆلۈشكەندىن كۆرە،
ياشاش ئەۋزەلدۇر كەمتەر بولۇپ ئېزىلگەنلەر بىلەن بىللە.
- 20 روناق تاپار پەرۋەردىگارنىڭ سۆزىگە كۆڭۈل قويغانلار،
بەختلىك بولار ئىشەنچىنى پەرۋەردىگارغا باغلىغانلار.
- 21 كۆڭلىگە دانالىق ئورنىغۇچى پاراسەتلىك دەپ ئاتىلار،
يېقىملىق سۆزلەر تېخىمۇ قايىل قىلارلىق بولار.

22 ئەقىل - ئىدراك ئۆز ئىگىسى ئۈچۈن ھايات بۇلىقىدۇر،
ئەخمەقنىڭ ئۆز ئەخمەقلىقى ئېلىپ كېلىدىغىنى جازادۇر.

23 دانانىڭ قەلبىدىكى دانالىق ئۇنىڭ ئاغزىدىن چىقار،
سۆزلىرى تېخىمۇ قايىل قىلارلىق بولار.

24 يېقىملىق سۆزلەر گويا ھەسەلدۇر،
جانغا راھەت، تەنگە شىپادۇر.

25 بەزى يوللار توغرىدەك كۆرۈنەر كىشىگە،
لېكىن ئاخىرى ئېلىپ بارار ئۆلۈمگە.

26 ئەمگە كىچىنىڭ ئىشتىيى ئۇنى تۇتار ئەمگە كىكە،
ئاچ قارنى مەجبۇرلار ئىشلەشكە.

27 قوزغار يامانلىقنى ئۆكتەم كىشى،
ئوخشار لاۋۇلداپ تۇرغان ئوتقا ئۇنىڭ زۇۋانى.

28 جېدەل - ماجىرانى كېڭەيتەر ھىلىگەرنىڭ سۆزى،
بىر - بىرىدىن ئايرىۋېتەر غەيۋەت يېقىن دوستلارنى.

29 ئېزىقتۇرار زوراۋان كىشى ئۆز يېقىنىنى،
باشلار يامان يولدا مېڭىشقا ئۇنى.

30 كۆز قىسىش بىلەن شۇملۇق ئويلار،
لېۋىنى چىڭ يۇمۇش بىلەن يامانلىقنى ئەمەلگە ئاشۇرار.

31 ھەققانىيەت يولىدا ئاقارغان چاچ ھۆرمەت تاجىدۇر.

³² ئەۋزەلدۇر سەۋرچان ئادەم باتۇردىن،
ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش شەھەر ئالغاندىن.

³³ چەك ئېتەككە تاشلانغىنى بىلەن،
ھۆكۈم قىلىش پەرۋەردىگار دىندۇر.

¹ جېدەل - ماجىراللىق ئۆيدىكى مول داستىخاندىن كۆرە،
بىر بۇردا قۇرۇق نان ئەۋزەلدۇر تىنچ - خاتىرجەملىكتە. **17**

² چېچەن خىزمەتكار خوجايىنىنىڭ يۈزىنى تۆككەن ئوغلىنى باشقۇرار،
ئۇنىڭ ئوغۇللىرى قاتارىدا ئوخشاش مىراس ئالار.

³ ئالتۇن - كۈمۈش ئوتتا تاۋلىنار،
ئادەمنىڭ قەلبىنى پەرۋەردىگار سىنار.

⁴ كۆڭۈل قويار قەبىھ سۆزگە يامانلىق قىلغۇچى،
قۇلاق سالار غەيۋەت - شىكايەتكە يالغانچى.

⁵ كەمبەغەلنى مازاق قىلغان ھاقارەت كەلتۈرەر ياراتقۇچىسىغا،
باشقىلارنىڭ بەختسىزلىكىگە شادلانغان چوقۇم دۇچ كېلەر جازاغا.

⁶ تاجدۇر نەۋرىلەر مويىسىپىتلارنىڭ،
پەخرىدۇر ئاتا - ئانىلار پەرزەنتلەرنىڭ.

⁷ ناتىقلىق ئەخمەققە ياراشماس،
يالغان سۆز مۆتىۋەرگە ھېچ قاملاشماس.

8 پارا بىر تۇماردۇر ئۇنى بەرگۈچنىڭ نەزىرىدە،
نەگىلا بارسا ئۇ ئېرىشىدىغاندەك مۇۋەپپەقىيەتكە.

9 مۇھەببەتنى چىڭايتار گۇناھنى كەچۈرگۈچى،
يېقىن دوستىدىن ئايرىلار كونا خاماننى سورىغۇچى.

10 بېرىلگەن بىر ئېغىز تەنبىھ دانىغا،
ئۈنۈملۈك بولار ئۇرۇلغان يۈز دەرىدىن نادانغا.

11 كۆزلەر رەزىل پەقەت ئىسيان كۆتۈرۈشنى،
شۇڭا ئەۋەتلەر ئۇنىڭغا رەھىمسىز ئەلچى.

12 ئۇچراپ قالغاندىن ھاماقەتنىڭ ئەخمەقلىق قىلىشىغا،
ياخشىراق تۇر ئۇچراپ قېلىش كۈچۈكلىرىدىن ئايرىلغان ئېيىققا.

13 كىمكى ياخشىلىققا قىلسا يامانلىق،
ئۆيىدىن كەتمەس يامانلىق.

14 تۈسىمدىكى سۇ تاشقاندا كىتۈر جېدەلنىڭ باشلىنىشى،
شۇڭا جېدەل ئەۋجىگە چىقىشتىن ئاۋۋال توختات ئۇنى.

15 ياماننى ئاقلىغانلىق بىلەن ھەققانىيىنى قارىلىغانلىق،
ھەر ئىككىسى پەرۋەردىگارغا يىرگىنچلىك.

16 پۇلنىڭ نېمە پايدىسى ئەخمەقنىڭ قولىدىكى؟ سېتىۋاللامتى دانالىقنى؟
پەقەت يوق ئۇنىڭغا ئېرىشىش نىيىتى.

17 دوست ساڭا مېھەر - مۇھەببەت كۆرسەتەر ھەرقاچان،
قېرىنداش ئېغىر كۈنلەردە ھەمدەم بولۇشقا تۇغۇلغان.

18 قول بېرىپ ئەقىلسىز كىشى كېپىل بولار ئۆزگىگە.

19 گۇناھ قىلىشقا ئامراقتۇر جېدەلخور كىشى،
ئۆز بوسۇغىسىنى ئېگىز قىلغان يىقىلار ئۆزى.

20 كۆرمەس ياخشىلىق نىيىتى يامان،
تارتار ھىيلە - مەكرلىك تىل زىيان.

21 ئەخمەقنىڭ ئاتىسى بولۇش قايغۇلۇقتۇر،
ناداننىڭ ئاتىسىنىڭ خۇشاللىقى يوقتۇر.

22 بەخش ئېتەر شاد كۆڭۈل شىپالىقنى،
قۇرۇتار روھى سۇنۇقلۇق يىلىكىنى.

23 پارا ئالار يەك ئىچىدە چىرىك كىشى،
شۇندا بۇرمىلار ئادالەت يولىنى.

24 دانالىق تۇرار ئەقىللىقنىڭ كۆز ئالدىدا،
ئەقىلسىز خىيالىي قارار تۆت ئەتراپقا.

25 ئازابقا سالار ھاماقەت ئوغۇل ئاتىسىنى،
دەرد - ئەلەمگە قويبار ئانىسىنى.

²⁶ ناتوغرىدۇر ھەققانىيلارغا جەرىمانە قويۇش،
ئادالەتنى قوللىغىنى ئۈچۈن ئەمەلدارلارنى ئۇرۇش.

²⁷ بىلىملىك كىشى كەم سۆز بولار،
ئەقىل - ئىدراكلىق ئادەم ئېغىر - بېسىق كېلەر.

²⁸ ھەتتا ئەخمەقمۇ جىم تۇرۇۋالسا ئاقىل ھېسابلىنار،
ئاغزىنى يۇمۇۋالسا پاراسەتلىك كۆرۈنەر.

18 ¹توپتىن ئايرىلغان ئويلار ھامان ئۆزىنىلا،
قارشى چىقار ئۇ ھەرقانداق دانالىققا.

² ئەخمەق قىزىقماس ئەقىل - ئىدراكقا،
پەقەت قىزىقار ئوي - پىكىرلىرىنى ئېيتىشقا.

³ تەڭ كېلەر يامان كىشى نەپرەت بىلەن،
نومۇس ئىزا - ئاھانەت بىلەن.

⁴ ئادەمنىڭ ئاغزىدىن چىققان سۆزلەر ئوخشار چوڭقۇر سۇغا،
دانالىق ئوخشار بۇلدۇقلاپ تۇرغان بۇلاققا.

⁵ يامانغا يان بېسىپ ھۆكۈمدە،
ھەققانىينى ناھەقچىلىققا ئۇچرىتىش ناتوغرا ئەلۋەتتە.

⁶ جېدەل چىقىرار ھاماقەتنىڭ تىلى،
ئۆزىنى تاياققا تۇتۇپ بېرەر ئۇنىڭ ئاغزى.

7 ھاماقەتنىڭ ئاغزى ئۆزىگە بالادۇر.
ئۇنىڭ تىلى ئۆز جېنىغا قاپقاندۇر.

8 ئوخشار غەيۋەت مەزىلىك تاماققا،
سىڭىپ كېتەر تەنگە تېزلا.

9 كىمكى ھۇرۇن بولسا ئۆز ئىشىدا،
قېرىنداش بولۇر بۇزغۇنچىغا.

10 مەزمۇت قەلئەدەكتۇر پەرۋەردىگارنىڭ نامى،
ئامان بولۇر ھەققانىيلار پاناھ تارتىپ ئۇنى.

11 باينىڭ بايلىقى گويا ئۇنىڭ مەزمۇت قورغىنىدۇر،
ئۇنىڭ خىيالىدا ئۇ ئېگىز سېپىلدەكتۇر.

12 ھالاكەتتىن ئىلگىرى ئادەمنىڭ يۈرىكىدە بولۇر تەكەببۇرلۇق.
ئىززەت - ھۆرمەتتىن ئىلگىرى يۈرەر كىچىك پېئىللىق.

13 سۆزنى ئاخىرىغىچە ئاڭلىماي تۇرۇپ جاۋاب بەرگەن كىشى،
چاندۇرۇپ ئەخمەقلىقنى، قالدۇرار خىجالەتتە ئۆزىنى.

14 ئادەم روھى بىلەن بەرداشلىق بېرەر ئاغرىق ئازابغا،
بىراق كىممۇ چىدىيالار روھى سۇنۇقلۇققا؟

15 بىلىم ئالار ئاقلىنىڭ قەلبى،
بىلىمگە تەلپۈنەر دانانىڭ ئۆزى.

- 16 سوۋغات ئاچار كىشىگە ئاسانلىق ئىشكىنى،
باشلاپ بارار چوڭ ئەربابلارنىڭ ئالدىغا ئۇنى.
- 17 ھەق بىلىنەر ئاۋۋال سۆزلىگۈچىنىڭ سۆزى داۋادا،
قارشى تەرەپ كېلىپ سوئال قويۇپ تەكشۈرگىچە ئۇنىڭغا.
- 18 چەك تاشلاش ئارقىلىق تۈگەتكىلى بولار جاڭجالنى،
يوقاتقىلى بولار مۇتەۋەپلەر ئارىسىدىكى تالاش - تارتىشلارنى.
- 19 رەنجىگەن قېرىندىشىغا يېقىنلىشىش قىيىن كىرىشتىنمۇ مەزمۇت قورغانغا،
ئارىسىدىكى جېدەل - ماجىرا ئوخشار قورغاننىڭ تۆمۈر رېشاتكىلىرىغا.
- 20 دانا سۆز خۇددى ئېسىل تاماقدەك كىشىنى مەمنۇن قىلار،
توغرا سۆز كۆڭۈلگە ياقار.
- 21 ھايات - مامات تىلنىڭ ئىلكىدە بولار،
ئۇنى سۆيگەن ئۇنىڭ مېۋىسىدىن ھوسۇل ئالار.
- 22 ياخشى خوتۇن ئالغان كىشى ياخشىلىق تاپقان بولار،
ئۇ پەرۋەردىگارىنىڭ مەرھەمەتلىكىگە ئىگە بولار.
- 23 كەمبەغەل يالۋۇرۇپ سۆزلەر،
باي بولسا قوپال جاۋاب بېرەر.
- 24 بەزى دوستلار ئۆزئارا بىر - بىرىنى خاراب قىلار،
لېكىن قېرىنداشتىنمۇ يېقىن دوست بولار.

19 ¹دىيانەت يولىدا ماڭغان كەمبەغەل كىشى،
ھىيلە - مېكر بىلەن سۆزلەيدىغان ئەخمەقتىن ياخشى.

² بىلمەي تۇرۇپ قىزغىنلىق قىلىش ياخشى ئەمەس،
ئالدىراڭغۇلۇق بىلەن ئىش قىلغان نىشانغا يەتمەس.

³ ئادەمنىڭ نادانلىقى ھايات يولىنى نابۇت قىلار،
ئۇ كۆڭلىدە يەنىلا پەرۋەردىگاردىن خاپا بولار.

⁴ بايلىق دوستىنى كۆپەيتەر،
كەمبەغەل بار دوستىدىنمۇ ئايرىلىپ قالار.

⁵ ساختا گۇۋاھلىق بەرگۈچى جازالانماي قالماس،
يالغان ئېيتقۇچىمۇ قېچىپ قۇتۇلالماس.

⁶ كۆپ كىشىلەر مەرد ئادەمدىن ئىلتىپات كۈتەر.
ھەممە كىشى سوۋغات بەرگۈچىگە دوست تارتار.

⁷ يىرگىنەر كەمبەغەلدىن قېرىنداشلىرىمۇ، يىراقلىشار دوستلىرى تېخىمۇ،
بىكاردۇر ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىن ئۇ يالۋۇرۇپ بارىمۇ.

⁸ دانالىققا ئېرىشىش ئۆزىنى سۆيگەنلىكتۇر،
ئەقىل - ئىدراكلىق بولۇش بەخت تاپقانلىقتۇر.

⁹ جازالانماي قالماس ساختا گۇۋاھلىق بەرگۈچى،
ھالاكەتتىن قۇتۇلالماس يالغان ئېيتقۇچى.

- 10 ھەشەمەتلىك تۇرمۇش ئەخمەققە ياراشماس،
قۇلىنىڭ ھۆكۈمدارلار ئۈستىدىن ھۆكۈم سۈرۈشى تېخىمۇ قاملاشماس.
- 11 ئەقىل - ئىدراكلق كىشى ئاچچىقلانماس ئاسانلىقچە،
باشقىلارنىڭ گۇناھىنى كەچۈرۈشى شۆھرەت كەلتۈرەر ئۆزىگە.
- 12 شىرنىڭ ھۆركىرىشىگە ئوخشاشتۇر پادىشاھنىڭ غەزىپى.
ئوت - چۆپكە چۈشكەن شەبنەمدە كىتۈر ئۇنىڭ شەپقىتى.
- 13 ھاماقەت ئوغۇل ئاتىسى ئۈچۈن بالادۇر،
خوتۇننىڭ جېدەللىرى تورۇستىن تامچىلىغان يامغۇردەكتۇر.
- 14 مىراستۇر ئۆي ۋە مال - مۈلۈك ئاتا - بوۋىدىن،
ئەقىل - ئىدراكلق خوتۇن پەرۋەردىگاردىن.
- 15 ھۇرۇنلۇق كىشىنى غەپلەت ئۇيقۇسىغا غەرق قىلار،
بىكار تەلەپ ئاچلىقنىڭ دەردىنى تارتار.
- 16 پەرۋەردىگارنىڭ ئەمىرلىرىغا ئەمەل قىلغان جېنىنى ساقلاپ قالار،
ئۇنىڭ يولىنى كەمسىتكەن ئادەم ھالاک بولار.
- 17 نامراتقا ياردەم بېرىش پەرۋەردىگارغا قەرز بەرگەن بىلەن باراۋەر،
ئۇنىڭ قىلغان شاپائىتىنى پەرۋەردىگار قايتۇرار.
- 18 پەرزەنتىگە بەر تۈزىتىش تەربىيىسى ئۈمىد بار ۋاقتىدا،
لېكىن غەزىپىڭ كەلگىنىدە ئۇنى نابۇت قىلما.

- 19 قاتتىق قەھرىلىك كىشى ئۆزىگە جازا ئەكېلەر،
قۇتقۇزساڭ ئۇنى بىر قېتىم، يەنە قۇتقۇزماق كېلەر.
- 20 ئاڭلا نەسەھەتنى، قوبۇل قىل تەربىيىنى،
شۇنداق قىلغىنىڭدا دانا بولسەن ئاخىرى.
- 21 كىشىنىڭ كۆڭلىدە پىلان كۆپتۇر،
لېكىن ئەمەلگە ئاشىدىغىنى پەرۋەردىگارنىڭ مەقسىتىدۇر.
- 22 كىشىنىڭ ئىستىكى سادىقلىقتۇر.
كەمبەغەل يالغانچىدىن ئەۋزەلدۇر.
- 23 پەرۋەردىگاردىن ئەيىمىنىش ئېرىشتۈرەر كىشىنى ھەقىقىي ھاياتلىققا،
ئۇ قانائەتلىك ياشاپ، ئۇچرىماس بالا - قازاغا.
- 24 سوزار ھۇرۇن قاچىغا قولىنى،
لېكىن ئېرىنەر ئاغزىغا سېلىشقىمۇ غىزانى.
- 25 مازاقچىنى ئۇر، ساددا ئۇنىڭدىن ئىبرەت ئالار،
ئەقىللىققا تۈزىتىش تەربىيىسى بەر، ئۇ ئۆگىنىۋالار.
- 26 ئاتىسىنى خورلىغان، ئانىسىنى ئۆيدىن ھەيدىگەن ئوغۇل،
ئۇلارغا ئۇيات ھەم شەرمەندىلىك كەلتۈرگەندۇر.
- 27 ئەي ئوغلۇم، توختاتساڭ نەسەھەت ئاڭلاشنى،
قاچۇرغىنىڭدۇر ئىلىم - ھېكمەتتىن ئۆزۈڭنى.

²⁸ پاسق گۇۋاھچى مازاق قىلار ئادالەتنى،
ياماننىڭ ئاغزى يالمار رەزىللىكنى.

²⁹ تەيياردۇر مازاق قىلغۇچىلارغا جازا،
ھاماقەتلەرنىڭ دۈمبىسىگە قامچا.

20 ¹ شاراب مەسخىرىچى، ھاراق جېدەل - ماجىراچى،
ئەقىلسىزدۇر ھەربىر ھاراق - شاراب ئىچىپ ئازغۇچى.

² پادىشاھنىڭ غەزىپى شىرنىڭ ھۆركىرىشىگە ئوخشاشتۇر،
ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرۈش ئۆزىنىڭ جېنىنى تەۋەككۈل قىلغانلىقتۇر.

³ ماجىرادىن ئۆزىنى تارتىش ئىززەت كەلتۈرەر كىشىگە،
ھەربىر ئەخمەق تەيياردۇر ئارىلىشىشقا جېدەلگە.

⁴ ھۇرۇن دېھقان ئۆز پەسلىدە يەر ھەيدىمەس،
يىغىم پەيتى ھېچبىر ھوسۇل ئالالماس.

⁵ چوڭقۇر قۇدۇقتىكى سۇغا ئوخشار ئادەمنىڭ ئوي - پىكىرى،
بىراق ئۇنى تارتىپ ئالالار ئەقىل - ئىدراكلىق كىشى.

⁶ ئۆزىنى دوستقا سادىق دەيدىغانلار كۆپ بولار،
بىراق ھەقىقىي ئىشەنچلىك بىرىنى كىم تاپالار؟

⁷ ھەققانىي ئادەم دىيانەت يولىدا ماڭار،
ئۇنىڭ ئەۋلادلىرى بەختلىك بولار!

8 پادشاھ تەختدە ئولتۇرۇپ ھۆكۈم چىقارار،
نەزەر سېلىپ ھەممە ياماننى ياخشىدىن ئايرار.

9 كىم قەلبىم پاكلاندى، گۇناھتىن تازىلاندىم دېيەلەر؟

10 تارازىدا ۋە ئۆلچەمدە ئادىل بولمىغاندا،
ھەر ئىككىسى يىرگىنچلىك بىلىنەر پەرۋەردىگارغا.

11 ئايان قىلار ھەتتا بىلىمۇ قىلىقلىرىدىن ئۆزىنى،
ھەرىكىتىدە پاكلىق ۋە توغرىلىقنىڭ بار ياكى يوقلۇقىنى.

12 كۆرىدىغان كۆزنى، ئاڭلايدىغان قۇلاقنى،
پەرۋەردىگار ياراتتى ھەر ئىككىسىنى.

13 ئامراق بولما ئۇيقۇغا، بولمىسا نامراتلىقتا قالسىن،
تىرىشساڭ ئۇيقۇڭنى ئېچىپ، مول نېمەتكە تويىسىن.

14 خېرىدار باھا تالىشىپ «مال ناچار!» دەپ زارلىنار،
نېرىراققا بېرىپ «ئېسىل نەرسە ئالدىم» دەپ ماختىنار.

15 ئالتۇنمۇ بار، لەئەل - ياقۇتلارمۇ كۆپتۇر،
بىراق دانا سۆز بولسا تېپىلغۇسىز گۆھەردۇر!

16 ناتونۇشقا كاپالەت بولغان كىشىدىن كېپىلگە تونىنى ئېلىۋال،
ياتقا كېپىل بولغاندىن كېپىللىك ئال.

- 17 ئالداپ تاپقان نان تاتلىق بولار،
بىراق كېيىن ئاغزىغا شېغىل تولار.
- 18 پىلان مۇقىم بولار مەسلىھەت بىلەن،
جەڭ قىل ئاقىلانە مەسلىھەت بىلەن.
- 19 پىتىنخور ئاشكارىلار سىرنى،
ۋالاقىتە گۆرۈدىن قاچۇر ئۆزۈڭنى.
- 20 كىمكى ئاتا - ئانىسىنى قارغىسا،
ئۆچەر ئۇنىڭ چىرىغى تۈن قاراڭغۇسىدا.
- 21 ئاسان ئېرىشكەن مىراس،
ئاخىرىدا بەرىكەتلىك بولماس.
- 22 يامانلىق قايتۇرىمەن دېمە يامانلىققا،
پەرۋەردىگارىنى كۈت، ئۇ ياردەم بېرەر ساڭا.
- 23 تارازىدا ساختىلىق قىلىش پەرۋەردىگارىغا يىرگىنچلىكتۇر.
ساختا ئۆلچەم قەبھىلىكتۇر.
- 24 پەرۋەردىگارىنىڭ ئىرادىسىدىن ئىنساننىڭ قەدەملىرى،
شۇنداق ئىكەن قانداق بىلەر ئىنسان ئۆز يولىنى؟
- 25 يېنىكلىك بىلەن «خۇداغا ئاتىغان ھەدىيە» دەپ ۋەدە بېرىپ،
ئاندىن ئارىسالدا بولغان كىشى ئۆزى قىلتاققا كېتەر چۈشۈپ.

26 دانا پادىشاھ توپان سورۇغاندەك سورۇۋېتەر يامانلارنى،
خامان تەپكەندەك ئايرىۋېتەر ئۇلارنى.

27 پەرۋەردىگارنىڭ نۇرى چۈشۈپ روھىغا ئادەمنىڭ،
كۆزۈتۈپ تۇرار بارلىق ئوي - نىيىتىنى ئۇنىڭ.

28 سادىقلىق ۋە ئىشەنچ پادىشاھنى قوغدار،
ئۇنىڭ تەختى سادىقلىق بىلەن مۇستەھكەم بولار.

29 يىگىتلەرنىڭ كۈچ - قۇۋۋىتى ئۇلارنىڭ شەرىپىدۇر،
ئاق چاچلىرى بولسا ياشانغانلارنىڭ ھۆرمىتىدۇر.

30 قامچىنىڭ ئىزى كىشىنى يامانلىقتىن تازىلار،
تاياق كۆڭۈلنى پاكلىتار.

21¹ پەرۋەردىگارنىڭ قولىدىدۇر پادىشاھنىڭ كۆڭلى،
باشلار ئۇ ئۆزى خالىغان تەرەپكە ئېرىق سۇيىدەك ئۇنى.

2 ئىنسان توغرا دەپ بىلەر ئۆزىنىڭ ھەر بىر يولىنى،
لېكىن پەرۋەردىگار دەڭسەپ كۆرەر ئۇنىڭ قەلبىدىكىنى.

3 ئادەمنىڭ ھەققانىي ۋە ئادىل ئىش قىلىشى،
قۇربانلىق قىلغىنىدىنمۇ بەكرەك خۇرسەن قىلار پەرۋەردىگارنى.

4 گۇناھتۇر كۆزنىڭ تەكەببۇرلۇقى ۋە قەلبىنىڭ ھاكاۋۇرلۇقى،
يامانلارنىڭ كىبىرلىك تۇرمۇش كەچۈرۈشى.

5 چوقۇم مولچىلىق كەلتۈرەر ئەستايىدىل ئادەمنىڭ پىلانى،
پەقەت موھتاجلىقتا قالار بارلىق ئالدىراڭغۇ كىشى.

6 يالغان سۆزلەپ تاپقان بايلىقلار خۇددى،
ئۇچۇپ كېتىدىغان تۈتۈن، ئەجەللىك تۇزاق كەبى.

7 ئۆز بېشىغا چىقار يامانلارنىڭ زالىملىقى،
چۈنكى رەت قىلار ئادالەت يولىدا مېڭىشى.

8 ئەگرىدۇر گۇناھكارنىڭ يولى،
دۇرۇستۇر پاكىنىڭ ئىش - ھەرىكىتى.

9 سوقۇشقاق خوتۇن بىلەن بىر ئۆيدە ياشاشتىن،
ئەۋزەلدۇر ئۆگزىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ياشاش.

10 ياماننىڭ كۆڭلى ھېرىسمەندۇر يامانلىققىلا،
ھىممەت قىلماس ئۇ ھەتتا ئۆز يېقىنلىرىغا.

11 نادان ئىبىرەت ئالار مازاقچى تارتىلغىنىدا جازاغا،
دانا بىلىم ئالار نەسھەت بېرىلگەندە ئۇنىڭغا.

12 ئادىل خۇدا كۆزىتىپ تۇرار ياماننىڭ ئۆيىنى،
زاۋاللىققا يۈز تۇتقۇزار ھامان يامانلارنى.

13 كىمكى قۇلاق سالمىسا كەمبەغەللەرنىڭ داد - پەريادىغا،
ئۆزى داد - پەرياد قىلغاندىمۇ ھېچكىم جاۋاب بەرمەس ئۇنىڭغا.

- 14 باسار يوشۇرۇن سوۋغات ئاچچىقى،
يەڭ ئىچىدە بېرىلگەن پارا قەھر - غەزەپنى.
- 15 ئادالەت بەجا كەلتۈرۈلگەندە ھەققانىيلار خۇشال بولار،
يامانلىق قىلغۇچىلار بولسا ۋەھىمدە قالار.
- 16 ئەقىل - ئىدراك يولىدىن چىققۇچى،
بولار ئۆلۈكلەرنىڭ ئارسىدىكى بىرى.
- 17 راھەت - پاراغەتكە بېرىلگەن كىشى نامرات قالار،
بېيىماس شاراب ئىچىش، ياغ چايناشقا ئامراقلار.
- 18 ئۆزىگە قايتار رەزىلىنىڭ ھەققانىيغا پىلانلىغان يامانلىقى،
ۋاپاسىزنىڭ دۇرۇسقا قىلغان يامان نىيىتى.
- 19 سوقۇشقا ۋە تېرىككەك خوتۇن بىلەن ياشاشتىن،
ئەۋزەلدۇر چۆل - باياۋاندا ياشاش.
- 20 ئاقلىنىڭ ئۆيىدە ئارزۇلۇق بايلىق، نازۇنېمەتلەر،
ئەخمەقلەر بار دۇنياسىنى بۇزۇپ - چاچار.
- 21 ھەققانىيەت ۋە سادىقلىقنى ئىزدىگەنلەر،
چىن ھاياتلىق، ھەققانىيلىق ۋە ھۆرمەتكە ئېرىشەر.
- 22 ئېلىپ ئاقىل كۈچلۈكلەرنىڭ شەھىرىنى،
غۇلتار ئۇلارنىڭ تايانچى بولغان قورغىنىنى.

23 ئۆز ئاغزىغا ئىگە بولغان كىشى،
ساقلاپ قالار بالادىن ئۆزىنى.

24 تەكەببۇرلۇق ۋە چوڭچىلىق قىلغان «مەسخىرىچى» دەپ ئاتىلار،
ئۇ زىيادە كىبىرلىك بىلەن ئىش قىلار.

25 ھالاك قىلار ئۆزىنى ھۇرۇننىڭ تەمەسى،
چۈنكى ئىشقا بارماس ئۇنىڭ قولى.

26 ئۇ كۈن بويى ئاچكۆزلۈك بىلەن تەمە قىلار،
ھەققانىي بولسا ئايماي سېخىلىق قىلار.

27 يامانلارنىڭ قۇربانلىقى پەرۋەردىگارغا يىرگىنچلىكتۇر،
يامان غەرەزدە قىلىنغان بولسا تېخىمۇ شۇنداق تۇر.

28 ساختا گۇۋاھلىق يوققا چىقار،
ئۆز قۇلىقى بىلەن ئاڭلىغۇچىنىڭ گۇۋاھلىقى مەڭگۈلۈك بولار.

29 قېلىندۇر يامان ئادەمنىڭ يۈزى،
ئويلىنىپ ماڭار دۇرۇس ئۆز يولىنى.

30 ھەرقانداق دانالىق، ئەقىل - ئىدراك ياكى مەسلىھەت،
قارشى بولسا پەرۋەردىگارغا، كارغا كەلمەس پەقەت.

31 ئاتلار جەڭ ئۈچۈن تەييار قىلىنار،
بىراق غەلبە پەقەت پەرۋەردىگاردىنلا بولار.

22¹ ئەۋزەلدۇر ياخشى نام زور بايلىقتىن،
چوڭقۇر ھۆرمەت ئالتۇن - كۈمۈشتىن.

² گاداي بىلەن باينىڭ ئورتاقلىقى شۇكى:
پەرۋەردىگار ياراتقۇچىدۇر ھەر ئىككىلىسىنى.

³ زېرەك خەۋپ - خەتەرنى كۆرۈپ قاچار،
نادان قارىغۇلارچە ئالغا بېسىپ ئازاب تارتار.

⁴ ئەيمەنسە كىمكى كەمتەرلىك بىلەن پەرۋەردىگاردىن،
بەھرىمەن بولۇر ئۇ باياشاتلىق، ھۆرمەت ۋە ھەقىقىي ھاياتلىقتىن.

⁵ ھىيلىگەرلەرنىڭ يولىدا تىكەن، تۇزاقلار ياتار،
ھاياتىنى ئەزىزلىگەن كىشى ئۇلاردىن يىراق تۇرار.

⁶ تەربىيەلە بالاڭنى توغرا يولدا مېڭىشقا،
چوڭ بولغاندىمۇ شۇ يولدىن چىقماس ئۇ شۇندا.

⁷ باي كەمبەغەلنى باشقۇرار،
قەرزدار قەرز بەرگۈچىنىڭ قولى بولار.

⁸ ناھەقلىق ئۇرۇقنى چاچقان بالايىئاپەت ئورار،
ئۇنىڭ قەھر تايىقى ھامان سۇندۇرۇلار.

⁹ سېخىي ئادەم بەرىكەت تاپار،
چۈنكى ئۇ يوقسۇللارغا ئۆز نېنىدىن بۆلۈپ بېرەر.

10 مەسخىرىچىنى قوغلىساڭ، جاڭجال يوقىلار،
جېدەل - ماجىرا ۋە ھاقارەت ھەم تۈگەر.

11 دىل پاكلىقنى سۆيىدىغان ۋە سۆزلىرى يېقىملىق كىشى،
بولار پادىشاھنىڭ دوستى.

12 قوغدار پەرۋەردىگار ھەقىقەتنى،
يوققا چىقىرار ۋاپاسىزنىڭ سۆزلىرىنى.

13 ھۇرۇن شۇنداق دەر: «شىر بار تالادا،
يەم بولمەن چىقسام كوچىغا».

14 چوڭقۇر ئوردۇر بۇزۇق ئايالنىڭ ئاغزى،
ئۇنىڭغا چۈشەر پەرۋەردىگارنىڭ غەزىپىنى كەلتۈرگەن كىشى.

15 نادانلىق قاپلىغاندۇر بالىلارنىڭ قەلبىنى،
نادانلىقنى قوغلىغۇچىدۇر تەربىيە تايىقى.

16 قالار موھتاجلىقتا پەقەت، بايلىق ئۈچۈن يوقسۇلنى ئەزگۈچى،
بايلارغا ھەم سوۋغات بەرگۈچى.

ئوتتۇز نەسەھەت

17 قۇلاق سال دانالارنىڭ سۆزلىرىگە،
كۆڭۈل قوي مەن ئۆگەتكەن ئىلىم - ھېكمەتكە.

18 ياخشىدۇر ساقلىساڭ ئۇلارنى قەلبىڭدە،
تەييار بولسا تىلىڭدا ئۇلار ھەمىشە.

- 19 ئىشەنچىڭنى باغلاش ئۈچۈن پەرۋەردىگارغا،
 بۈگۈن ئۇلارنى تونۇتمەن ساڭا.
 20 ئىلىم - ھېكمەت ۋە كېڭەش بېرىش ئۈچۈن ساڭا،
 يېزىپ بەرمىدىممۇ ئوتتۇز نەسھەتنى مانا؟
 21 بۇنىڭدىكى مەقسەت سەن ھەقىقەتنى بىلسەن،
 ئۆزۈڭنى ئەۋەتكۈچىلەرگە ھەم ھەقىقىي جاۋاب بېرەلەيسەن.

(بىرىنچى نەسھەت)

- 22 يوقسۇل بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنى ئېزىپ نەپ ئالما،
 سوتتا يۆلەنچۈكى يوقنى بوزەك قىلما.
 23 چۈنكى ئاقلار پەرۋەردىگار ئۇلارنى،
 ئالار ئۇ ئۇلارنى ئەزگەنلەرنىڭ جېنىنى.

(ئىككىنچى نەسھەت)

- 24 تېرىككەك ئادەم بىلەن دوست بولما،
 قەھرىلىك ئادەم بىلەن ئارىلاشما،
 25 سەنمۇ ئۇلارنى دورايسەن بولمىسا،
 چۈشسەن ئۆزۈڭ ھەم تۇزاققا.

(ئۈچىنچى نەسھەت)

- 26 بولما قول بېرىپ كېپىل بولغۇچىلاردىن،
 قەرز تۆلەشكە كاپالەت بەرگۈچىلەردىن،
 27 قايتۇرغۇدەك نەرسەڭ بولمىغاندا ئۆزىڭنىڭ قەرزىنى،
 ياتقان ئورنۇڭنى تارتقۇزۇپ قويۇشۇڭنىڭ نېمە ھاجىتى؟

(تۆتىنچى نەسھەت)

- 28 يۆتكىمە قەدىمدە ئەجدادىڭ بەلگىلەپ قويغان پاسىلنى.

(بەشىنچى نەسھەت)

²⁹ كۆرگەن سەن ئىشىغا ماھىر ئۇستىنى؟
ئۇ پۇقرانىڭ ئەمەس، پادىشاھلارنىڭ خىزمىتىدۇر.

(ئالتىنچى نەسھەت)

23 ¹ ھۆكۈمدار بىلەن ھەمداستىخان بولغاندا،
ئۇنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى ئېسىڭدە ساقلا.

² ئەگەر نەپىسنىڭ يامان بولسا،
ئۆزۈڭنى تارت پىچاق قالدغاندەك بوغۇزۇڭغا.
³ ئۇنىڭ نازۇنېمە تلىرىگە ئىشتەي ساقلىما،
ئالدامچىلىق يوشۇرۇلغاندۇر بەلكى ئۇلاردا.

(يەتتىنچى نەسھەت)

⁴ باي بولمەن دەپ ئۇپراتما ئۆزۈڭنى،
ئەقىللىقلىق بىلەن تاشلا بۇ ئويۇڭنى.
⁵ كۆزۈڭ بايلىققا چۈشكەندە ئۇ يوقىلار،
چۈنكى ئۇ بىردىنلا قانات چىقىرىپ، بۈركۈتتەك ئۇچۇپ كېتەر.

(سەككىزىنچى نەسھەت)

⁶ بېخلىنىڭ نېنىنى يېمە،
ئىشتەي ساقلىما ئۇنىڭ نازۇنېمە تلىرىگە.
⁷ چۈنكى ئۇ كۆڭلىدە ئۆزىنىڭ پايدىسىنى ئويلايدىغان ئادەمدۇر.
«تارتىنماي يەڭ، ئىچىڭ» دەر، بىراق كۆڭلى سەندە ئەمەستۇر.
⁸ يېگەن تامىقىڭ يېنىپ چىقار،
ئېيتقان چىرايلىق سۆزلىرىڭ بىكار بولار.

(توققۇزىنچى نەسەھەت)

⁹ ئەخمەققە سۆزلەپ ئاۋارە قىلما ئۆزۈڭنى،
چۈنكى كۆزگە ئىلماس ئۇ ئاقلانە سۆزلىرىڭنى.

(ئونىنچى نەسەھەت)

¹⁰ يۆتكىمە قەدىمدە بەلگىلەپ قويغان پاسلىنى،

تارتىۋالما يېتىملارنىڭ ئېتىزلىرىنى.

¹¹ چۈنكى قۇدرەتلىكتۇر ئۇلارنىڭ ھىمايىچىسى،

ئۇلارنىڭ تەرىپىنى ئالار ئۇ ساڭا قارشى.

(ئون بىرىنچى نەسەھەت)

¹² كۆڭۈل قوي نەسەھەتكە،

قۇلاق سال ھېكمەتلىك سۆزلەرگە.

(ئون ئىككىنچى نەسەھەت)

¹³ بالاڭدىن تۈزىتىش تەربىيىسىنى ئايما،

ئۇ ئۆلۈپ قالماس تاياق بىلەن سالغانغا.

¹⁴ گەر ئۇرساڭ تاياق بىلەن ئۇنى،

ساقلاپ قالارسەن ئەجەلدىن ئۇنىڭ جېنىنى.

(ئون ئۈچىنچى نەسەھەت)

¹⁵ ئەي ئوغلۇم، دانا بولساڭ، قەلبىم يايىرار.

¹⁶ توغرا سۆزلىسەڭ يۈرىكىم شادلىنار.

(ئون تۆتىنچى نەسەھەت)

17 گۇناھكارلارغا ھەسەت قىلما،
پەرۋەردىگار دىن ئەيمەن دائىما.
18 بەرھەق، باردۇر سېنىڭ ئىستىقبالىڭ.
يوققا چىقماس ئارزۇ - ئۈمىدىڭ.

(ئون بەشىنچى نەسەھەت)

19 ئەي ئوغلۇم، سۆزۈمگە قۇلاق سال، بول دانا،
قەلبىڭنى توغرا يولغا بېغىشلا.
20 بولما ھاراقكەشلەرنىڭ ئارىسىدا،
ئارىلاشما گۆشكە تويماسلارغا.
21 چۈنكى ھاراقكەش ۋە تويماسلار يوقسۇللۇقتا قالار،
غەپلەت ئۇيقۇسى ئۇلارنى جۇل - جۇل كىيىمدە قالدۇرار.

(ئون ئالتىنچى نەسەھەت)

22 ئاڭلا سېنى تاپقان ئاتاڭنىڭ سۆزىنى،
كەمسىتمە ئاناڭ ياشانغاندا ئۇنى.
23 بەدەل تۆلىسەڭمۇ ھەقىقەتنى تاپ، ساتما ئۇنى،
تاپ ھەم دانالىق، تەربىيە ۋە پاراسەتنى.
24 ھەققانىي ئوغلى بولغان ئاتا زور خۇشاللىق تاپار،
ئاقىل ئوغۇل تاپقان ئاتا ئۇنىڭدىن شادلىققا تولار.
25 ئاتا - ئاناڭ سەندىن خوش بولسۇن!
سېنى تۇغقان ئاناڭ شادلانسۇن.

(ئون يەتتىنچى نەسەھەت)

26 ئەي ئوغلۇم، ماڭا بېغىشلا قەلبىڭنى،

كۆزۈڭ بىلەن كۆزىتىپ تۇر يولۇمنى!

27 ياھىشە ئايال چوڭقۇر ئوردۇر،

بۇزۇق ئايال تار قۇدۇقتۇر.

28 بۇنداق ئايال خۇددى قاراقچىلاردەك مۆكۈنۈپ تۇرار،

ئىنسانلار ئارىسىدا خوتۇنغا ۋاپاسىز ئەرلەرنى ئاۋۇتار.

(ئون سەككىزىنچى نەسەھەت)

29 كىملەر ئازاب - قايغۇدا؟ كىملەر جېدەل چىقىرار، زارلىنار؟

كىملەر سەۋەبسىز يارىلىنار؟ كىمنىڭ كۆزى مەيدىن قىزىرار؟

30 مەي سورۇنىدا ئۇزاق ئولتۇرغانلار،

ئەبجەش شارابىنى ئىچىشكە بېرىلگەنلەر شۇنداق كۈنگە قالار!

31 شارابىنىڭ قىزىللىقىغا، جامدىكى جۇلاسىغا قارىما،

گېلىڭدىن شۇنداق سىلىق ئۆتكەنلىكىگە مەپتۇن بولما.

32 ئاخىرىدا ئۇ سېنى يىلاندىك چىقىۋالار،

زەھەرلىك يىلاندىك نەشتىرىنى سانجار.

33 كۆرۈنەر كۆزۈڭگە غەلتە مەنزىرىلەر،

ئەقلىڭ ئېزىپ، چىقار ئاغزىڭدىن قالايمىقان سۆزلەر.

34 بولارسەن خۇددى دېڭىز ئوتتۇرىسىدا لەيلەپ قالغاندىك،

كېمە موما ياغچىنىڭ ئۇچىدا ياتقاندەك.

35 دەرسەنكى: «مېنى دۇمبالدى، ئاغرىمدى! ئۇردى، بىلىمدىم ھېچنېمىنى.

قاچان ھوشۇمغا كېلىپ يەنە ئىچەرمەن مەينى!»

(ئون توققۇزىنچى نەسەھەت)

¹ يامانلارغا ھەسەت قىلما،
 24 ئۇلار بىلەن بىللە بولۇشنى ئارزۇ قىلما.
² ئۇلار كۆڭلىدە زوراۋانلىقنى ئويلار،
 ئۇلارنىڭ سۆزلىرىدىن شۇملۇق ياغار.

(يىگىرمىنچى نەسەھەت)

³ ئۆيى سېلىنار دانالىق بىلەن،
 مۇستەھكەملىنەر ئەقىل - ئىدراك بىلەن.
⁴ تولدۇرار بىلىم ئۆينىڭ خانلىرىنى،
 ھەرخىل قىممەتلىك ئېسىل بايلىقلار بىلەن.

(يىگىرمە بىرىنچى نەسەھەت)

⁵ ئاقىل كۈچلۈكتىن قۇدرەتلىك بولار،
 بىلىملىك ئادەم ئۆز قۇدرىتىنى ئاشۇرار.
⁶ ئاقىلانە مەسلىھەت بىلەن ئۇرۇش ئېلىپ بار،
 مەسلىھەتچى كۆپ بولغاندا غەلبىلىك بولار.

(يىگىرمە ئىككىنچى نەسەھەت)

⁷ يىراقتۇر دانالىق ئەخمەققە،
 كۆپچىلىك يىغىلىشىدا ئەخمەق زۇۋان سۈرەلمەس.

(يىگىرمە ئۈچىنچى نەسەھەت)

⁸ يامانلىق پىلانلىغان ئادەم «سۇيىقەستچى» ئاتلۇر.
⁹ ئەخمەقلىق بىلەن تۈزۈلگەن پىلان گۇناھتۇر،
 ئادەم ئۈچۈن مازاقچى يىرگىنچلىكتۇر.

(يىگىرمە تۆتىنچى نەسەھەت)

10 ئېغىر كۈندە جاسارىتىڭنى يوقاتساڭ،
سەن ئاجىز سەن.

(يىگىرمە بەشىنچى نەسەھەت)

11 قۇتقۇز ئۆلۈم خەۋپىدە قالغانلارنى،
قۇتۇلدۇر ئۆلتۈرۈلۈش ئالدىدا تۇرغانلارنى.
12 گەر «بىلمەپتىمەن» دەپ قاقچۇرساڭ ئۆزۈڭنى،
ئىنسان كۆڭلىنى دەڭسىگۈچى كۆرۈپ تۇرمامسۇ بۇنى؟
ھاياتىڭنى قوغدىغۇچى بىلمەسمۇ؟
ئۇ ھەربىر ئادەمنىڭ ئەمەلىيىتىگە قاراپ ياندۇرمامسۇ؟

(يىگىرمە ئالتىنچى نەسەھەت)

13 ئى ئوغلۇم، ھەسەل ئىستېمال قىل، ئۇ ياخشىدۇر.
ھەرە كۆنىكىدىن ئالغان ھەسەل تېخىمۇ تاتلىقتۇر.
14 تاتلىقتۇر دانالىق ھەسەلدەك جېنىڭغا،
ئىستىقبالىڭ پارلاق تۇر گەر ئېرىشسەڭ ئۇنىڭغا،
ئارزۇ - ئۈمىدىڭ ھەم چىقماس يوققا.

(يىگىرمە يەتتىنچى نەسەھەت)

15 رەزىلدەك ھەققانىيلىق ئۆيىنى يوشۇرۇن پايلاپ تۇرما،
ئۇنىڭ ئۆيىنى ۋەيران قىلما!
16 چۈنكى ئۇ يەتتە قېتىم يىقىلسىمۇ، يەنىلا ئورنىدىن تۇرار،
بىراق رەزىللەر بالا - قازادا يىقىلار.

(يىگىرمە سەككىزىنچى نەسەھەت)

17 رەقىبىڭ يىقىلغاندا خۇشال بولما،
پۇتلاشقىنىدا ئىچ - ئىچىڭدىن شادلانما.
18 بولمىسا ياقتۇرماس پەرۋەردىگار كۆرۈپ بۇنى،
توختتار رەقىبىڭدىن غەزىپىنى.

(يىگىرمە توققۇزىنچى نەسەھەت)

19 كۆڭلۈڭ بىسەرەمجان بولمىسۇن رەزىللەردىن،
يۈرىكىڭ ئېچىشمىسۇن ھەسەت قىلىپ يامانلاردىن.
20 چۈنكى بولماس رەزىللەرنىڭ ئىستىقبالى،
ئۆچۈرۈلەر يامانلارنىڭ چىرىغى.

(ئوتتۇزىنچى نەسەھەت)

21 ئەي ئوغلۇم! پەرۋەردىگاردىن قورقماس بولما،
پادىشاھنى ھۆرمەتلىمەي قالما،
ئۇلارغا قارشى چىققۇچىلارغا شېرىك بولما.
22 چۈنكى ئۇشتۇمتۇت بالايىئاپەت ئۇلارغا كېلەر،
پەرۋەردىگار ۋە پادىشاھ كەلتۈرىدىغان ھالاكەتنى كىممۇ بىلەر؟

باشقا ئەقلىيە سۆزلەر

23 بۇلارمۇ دانالارنىڭ سۆزلىرىدۇر:

ھۆكۈمدە بىر تەرەپكە يان بېسىش ياماندۇر.
24 جىنايەتچىگە: «گۇناھسىز سەن» دەپ ھۆكۈم چىقارغۇچىنى،
قارغاي دۇ خەلقلەر؛ ئۆچ كۆرىدۇ ئەل - جامائەت ئۇنى.

25 بىراق ئۇلار جىنايەتچىنى ئەيىبلەنگۈچىدىن خۇرسەن بولىدۇ،
بەخت - سائادەتلەر ئۇنىڭغا كېلىدۇ.

26 سەممىي جاۋاب بەرگۈچى كۆرسىتەر چىن دوستلۇقنى.

27 تۈگەتكىن ئاۋۋال سىرتتىكى ئىشلارنى،
ئورۇنلاشۇرغىن ئېتىزدىكى ئىشلىرىڭنى،
قۇرغىن ئاندىن ئۆيۈڭنى.

28 سەۋەبسىز يېقىنىڭغا قارشى گۇۋاھلىق قىلما،
يالغان سۆزلەپ ئالدىما.

29 دېمە: «ئۇ ماڭا قانداق قىلغان بولسا، مەنمۇ ئۇنىڭغا شۇنداق قىلىمەن،
ئۇنىڭ ماڭا قىلغىنىدەك ياندۇرىمەن».

30 ئۆتتۈم مەن ھۇرۇننىڭ ئېتىزلىقىدىن،
ئەقىلىنىڭ ئۈزۈمزارلىقىدىن.

31 مانا ھەر يېرىدىن تىكەنلەر ئۆسۈپ چىققان،

ياۋا ئوت - چۆپلەر ھەممە يەرنى قاپلىغان،
قورۇق تېمى ئۆرۈلۈپ كەتكەن!

32 ئۇلارنى كۆرۈشۈم بىلەن ئويغا پاتتىم،
كۆرگىنىمدىن مۇنداق ساۋاق ئالدىم:

33 دېسەڭ: «بىرئاز كۆزۈمنى يۇمۇۋالاي، بىردەم ئۇخلىۋالاي،

يەنە بىردەم پۈت - قولۇمنى ئالماپ يېتىۋالاي»،

34 يېنىڭغا كېلەر قاراقچىدەك نامراتلىق،

قوراللىق بۇلاڭچىدەك موھتاجلىق.

سۇلايمان پادشاھنىڭ پەند - نەسەھەتلىرىنىڭ داۋامى

25¹ تۆۋەندە بايان قىلىندىغانلىرىمۇ سۇلايمان پادشاھنىڭ پەند - نەسەھەتلىرى بولۇپ، بۇلارنى يەھۇدىيە* پادشاھى خىزكىيانىڭ ئوردىسىدىكىلەر كۆچۈرۈپ توپلىغان.

2² پەرۋەردىگارنىڭ ئۇلۇغلىقىدۇر ئۇنىڭ كارامەتلىرىنىڭ سىرلىقى، پادشاھلارنىڭ شۆھرىتىدۇر ئىشلارنىڭ تېگىگە يېتىپ بېشىشى.

3³ ئاسماننىڭ ئېگىزلىكىنى، يەرنىڭ چوڭقۇرلۇقىنى بىلگىلى بولماس، شۇنىڭغا ئوخشاش، پادشاھلارنىڭ كۆڭلىدىكىنىڭ تېگىگە يەتكىلى بولماس.

4⁴ ئاۋۋال كۈمۈشنى تاۋلاپ، چىقىندىسىنى ئايرىپ تاشلا، ئاندىن زەرگەر قۇيۇپ چىقىدۇ نەپىس بىر قاچا.

5⁵ ئاۋۋال پادشاھنىڭ ھۇزۇرىدىن قوغلىۋەت يامان مەسلىھەتچىلەرنى، ئاندىن ھەققانىيەت بىلەن مۇستەھكەم بولار ئۇنىڭ تەختى.

6⁶ پادشاھنىڭ ئالدىدا ئۆزۈڭنى چوڭ تۇتما، ياكى ئەربابلارنىڭ ئورنىدا تۇرۇۋالما.

7⁷ چۈنكى ئورنۇڭنى جاناپقا بېرىشكە چاقىرىلىپ، پەگاھقا چۈشۈپ قالغاندىن، باشقىلارنىڭ تەكلىپ قىلىشى بىلەن پەگاھتىن تۆرگە ئۆتكىنىڭ ئەۋزەل.

* سۇلايمان پادشاھنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن ئىسرائىللارنىڭ ئون ئىككى قەبىلىدىن ئونى سۇلايماننىڭ ئوغلىنىڭ پادشاھلىق قىلىشىغا قارشى تۇرۇپ، ئۆزلىرى ئايرىم پادشاھلىق قۇرىدۇ. بۇ پادشاھلىق ئىسرائىلىيە پادشاھلىقى، قالغان ئىككى قەبىلە سۇلايماننىڭ ئوغلى ھوكۇمرانلىقىدا قۇرۇلغان پادشاھلىق يەھۇدىيە پادشاھلىقى دەپ ئاتىلىدۇ.

8 ئالدىراڭغۇلۇق بىلەن سوتقا ئەر ز قىلما،
قانداق قىلسەن مۇبادا يېقىننىڭ سېنى شەرمەندە قىلسا؟

9 مۇنازىرىلەش يېقىننىڭ بىلەن سېنىڭ ھەق بولسا،
لېكىن باشقىلارنىڭ سىرنى ئاچما.
10 بولمىسا، بۇنى ئاڭلىغۇچى قالدۇرار سېنى ئۇياتقا،
قۇتۇلالمايسەن سېسىق نامدىن شۇ چاغدا.

11 جايدا قىلىنغان سۆزلەر،
كۈمۈش تاۋاققا تىزىلغان ئالتۇن ئالمىلاردەكتۇر.

12 قۇلاق سالغۇچى ئۈچۈن دانالارنىڭ تەنبىھى،
گويى ئالتۇن ھالقا ياكى ساپ ئالتۇن بېزەك كەبى.

13 ئەۋەتكۈچى ئۈچۈن ساداقەتمەن ئەلچى،
خۇددى ئورما ۋاقتىدا قار سوغۇقى كەبى،
چۈنكى ئۇرغۇتار ئۇ خوجاينىنىڭ روھىنى.

14 سوۋغات بېرىمەن دەپ ماختانغان لېكىن بەرمىگەن كىشى،
خۇددى يامغۇرى يوق قارا بۇلۇت ۋە بوران كەبى.

15 سەۋر - تاقەت بىلەن سۆزلىگەندە ھۆكۈمدار كۆنەر.
يۇمشاق سۆز سۆڭەكتىن ئۆتەر.

16 ھەسەلگە ئېرىشكەندە پەقەت تويغۇچىلا يە،
كۆپ يەپ ياندۇرۇۋەتمە.

- 17 ئاز دەسسگىن قوشناڭنىڭ بوسۇغسىغا،
تويۇپ سەندىن ئۆچ بولۇپ قالار بولمىسا.
- 18 يېقىنغا قارشى يالغان گۇۋاھلىق بەرگۈچى،
گويا توقماق، قىلىچ ۋە ئۆتكۈر ئوقتا زەربە بەرگەن كەبى.
- 19 ئېغىر كۈنلەردە تايىنىش ۋاپاسىزغا،
ئوخشار چىرىگەن چىش، سۇنغان پۇتقا.
- 20 ناخشا ئېيتىپ بېرىش غەمكىن كىشىگە،
ئوخشار سوغۇق كۈندە كىيىمنى سالدۇرۇۋالغانغا،
ياكى تۇز قۇيغاندەك يارسىغا.
- 21 دۈشمىنىڭ ئاچ بولسا، نان بەر،
ئۇسسغان بولسا، سۇ بەر.
- 22 خىجالەتتە قالدۇرسەن ئۇنى شۇندا،
ياندۇرار پەرۋەردىگار ساڭا.
- 23 شىمال تەرەپتىن چىققان شامال قاتتىق يامغۇر ياغدۇرار،
چېقىمچىلىق بولسا غەزەپنى چىرايغا چىقارار.
- 24 سوقۇشقا خوتۇن بىلەن بىر ئۆيدە ياشاشتىن،
ئەۋزەلدۇر ئۆگزىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ياشاش.
- 25 يىراق يۇرتتىن كەلگەن خوش خەۋەر خۇددى،
چاڭقاشنى قاندۇرغان مۇزدەك سۇ كەبى.

²⁶ رەزىلگە يول قويغان ھەققانىي كىشى،
خۇددى لېيپ كەتكەن بۇلاق، بۇلغانغان قۇدۇق كەبى.

²⁷ ياخشى ئەمەستۇر ھەسەلنى ھەددىدىن زىيادە يېيىش،
شەرەپلىك ئەمەستۇر شۆھرەتپەرەسلىك قوغلىشىش.

²⁸ ئۆزىنى تۇتۇۋالمايدىغان كىشى،
خۇددى سېپىلى بۇزۇۋېتىلگەن شەھەر كەبى.

26 ¹ يازدا قار، ئورما ۋاقتىدا يامغۇر قاملاشمىغاندەك،
ئەخمەققىمۇ ئىززەت - ھۆرمەت قاملاشماس.

² قۇشقاچ ئۇچۇپ، قارلىغاچ قانات قاققاندىك،
سەۋەبىسىز قارغاشمۇ كىشىگە تەگمەس.

³ ياراشقاندىك قامچا ئاتقا، نوختا ئېشەككە،
يارىشار دەررە ئەخمەقنىڭ دۈمبىسىگە.

⁴ جاۋاپ قايتۇرما ئەقىلسىزنىڭ ئەخمەقلىكىگە يارىشا،
ئۇنىڭغا ئوخشاپ قالسىەن بولمىسا.

⁵ جاۋاپ قايتۇر ئەقىلسىزنىڭ ئەخمەقلىكىگە يارىشا،
ئۇ ئۆزىنى ئەقىللىق چاغلان قىلار بولمىسا.

⁶ ئەخمەقتىن خەۋەر يوللىغان كىشى،
گويى ئۆز پۇتىنى ئۆزى چاپقان، زەھەر يۇتقان كەبى.

- 7 كارغا كەلمىگەندەك پۇتلىرى توكۇرنىڭ،
كارغا كەلمەس ئاغزىدىكى پەند - نەسەھەت ئەخمەقنىڭ.
- 8 ئىززەت - ھۆرمەت بىلدۈرۈش ئەخمەققە،
ئوخشار سالغىغا تاشنى باغلاپ قويغانغا.
- 9 پەند - نەسەھەت ئەخمەقنىڭ ئاغزىدىكى،
گويما مەست شىلتىۋاتقان تىكەنلىك شاخ كەبى.
- 10 ياللىسا ئەخمەقنى ياكى ئۇدۇل كەلگەن ئادەمنى كىمكى،
بولار قارىغۇلارچە ئوق ئاتقان مەرگەن كەبى.
- 11 ئىت ئايلىنىپ كېلىپ يالغاندەك ئۆز قۇسۇقىنى،
قايتار ئەخمەق ئۆز ئەخمەقلىقىنى.
- 12 كۆردۈڭمۇ ئۆزىنى ئاقىل چاغلان كىشىنى؟
ئۇنىڭدىن ئۈمىد كۈتكەندىن ئەخمەقتىن ئۈمىد كۈتكەن ياخشى.
- 13 ھۇرۇن دەركى: «شىر باردۇر كوچا ۋە مەيداندا».
- 14 ئېچىلىپ - يېپىلار ئىشك مۇجۇقىدا،
ئېغىناپ ياتار ھۇرۇن كارىۋىتىدا.
- 15 ھۇرۇن سۇنار قولىنى قاچىغا،
غىزانى ئاغزىغا سېلىشقىمۇ ئېرىنەر ھەتتا.

16 ھۇرۇن ئۆزىنى شۇنداق چاغلار،
ھەتتا ئاقلانە جاۋاب بېرىدىغان يەتتە كىشىدىنمۇ ئاقل سانار.

17 ئارىلىشىش ئۆزىگە مۇناسىۋەتسىز جاڭجالغا،
ئوخشار ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ئىتنىڭ قۇلىقىنى تارتقانغا.

18-19 ئۆز يېقىنىنى ئالداپ، «چاقچاق قىلىپ قويدۇم» دېگۈچى،
خۇددى ئوتلۇق، ئەجەللىك ئوقلارنى ئاتقان تەلۋە كەبى.

20 ئوت ئۆچەر ئوتۇن بولمىسا،
جېدەل تۈگەر چېقىمچى بولمىسا.

21 خۇددى چوغ ئۈستىگە سالغان كۆمۈر كەبى،
ئوت ئۈستىگە تاشلىغان ئوتۇن كەبى،
ئۇلغايتار جېدەلخور جېدەل - ماجىرانى.

22 ئوخشار غەيۋەتچىنىڭ سۆزلىرى مەزىلىك تاماققا،
تەنگە سىڭىپ كېتەر تېزلا.

23 تىلى ھەسەل، دىلى زەھەر كىشى،
كۈمۈش ھەل بېرىلگەن ساپال قاچىنىڭ ئۆزى.

24 ئۆچمەنلىك قىلغۇچى چىرايلىق سۆز بىلەن نىقابلىنار،
بىراق كۆڭلىدە ھىيلە - مېكىر ساقلار.

25 شۇڭا ئىشىنىپ كەتمە ئۇ مۇلايىم سۆزلىگەندە،
چۈنكى يەتتە قات ئىپلاسلۇق باردۇر ئۇنىڭ قەلبىدە.

²⁶ ئۆچمەنلىكىنى ئۇ ھىيلىگەرلىك بىلەن ياپار،
لېكىن ئۇنىڭ رەزىللىكى جامائەت ئالدىدا ئاشكارا بولار.

²⁷ كىشىگە ئورا كولىغان ئۆزى چۈشەر،
ئۆزىگە دومىلاتقان تاش ئۆزىگە قايتار.

²⁸ يالغانچى ئۆزى زىيان كەلتۈرگەنلەرنى ئۆچ كۆرەر،
خۇشامەتچى ھالاكەت ئېلىپ كېلەر.

27 ¹ماختانما ئەتىكى كۈنۈڭ بىلەن،
چۈنكى ئەتىنىڭ نېمە ئېلىپ كېلىشىنى بىلمەيسەن.

² ماختانما ئۆز ئۆزۈڭدىن، سېنى باشقىلار ماختىسۇن،
ماختانما ئۆز ئاغزىڭ بىلەن، سېنى ياتلار ماختىسۇن.

³ تاشمۇ ھەم قۇممۇ ئېغىر،
بىراق ئەخمەق كەلتۈرگەن ئازاب ئىككىسىدىنمۇ ئېغىر.

⁴ غەزەپ رەھىمسىزدۇر، قەھەر ئوخشار كەلكۈنگە،
بىراق تاقابىل تۇرالار كىممۇ كۈندىشىنىڭ كۈندەشلىكىگە؟

⁵ ئاشكارا تەنبە يوشۇرۇن مۇھەببەتتىن ئەلادۇر.

⁶ دوستۇڭنىڭ سالغان جاراھىتى ئۇنىڭ ۋاپادارلىقىدىندۇر،
دۈشمىنىڭنىڭ سۆيۈشلىرى بولسا ھىيلىگەرلىكىدىندۇر.

7 بىزاردۇر توق كىشى ھەسەلدنمۇ،
تاتلىقتۇر ئاچلىقتا ھەرقانداق ئاچچىق نەرسىمۇ.

8 ئۆيىدىن ئايرىلغان كىشى،
ئۆۋسىدىن ئايرىلغان قۇش كەبى.

9 ئاچار خۇشبوۋى ماي ۋە ئەتىر كىشىنىڭ كۆڭلىنى،
سەمىمىي مەسلىھەتتىن بىلىنەر دوستنىڭ غەمخورلۇقى.

10 ئۆز دوستۇڭ ھەم ئاتاڭنىڭ دوستىنى تاشلىما،
بېشىڭغا كۈن چۈشكەندە تۇغقىنىڭنىڭ ئۆيىگە بارما.
ئەلادۇر يىراقتىكى تۇغقاندىن يېقىندىكى قوشنا.

11 ئەي ئوغلۇم، دانالىق تاپ، كۆڭلۈمنى چۆمدۈر خۇشاللىققا،
شۇندا جاۋاب قايتۇرالايمەن مېنى تەنقىد قىلغانلارغا.

12 زېرەك كىشى خەۋپ - خەتەرنى كۆرۈپ قاچار،
نادان قارىغۇلارچە ئالغا بېسىپ ئازاب تارتار.

13 ياتقا كاپالەت بەرگۈچىدىن كېپىلگە تونىنى ئېلىۋال،
ئاتونۇشقا كېپىل بولغۇچىدىن كېپىللىك ئال.

14 كىمكى تاڭ سەھەردە ۋارقىراپ قوشنىسىدىن ئامانلىق سورىسا،
بۇ قارىغاندەك ئاڭلىنار قوشنىسىغا.

- 15 سوقۇشقاقتا خوتۇن ئوخشار،
يامغۇرلۇق كۈندە تورۇستىن توختىماي تامچىلىغان تامچىغا.
- 16 ئوخشار ئۇنى توسۇشنىڭ ئۆزى بوراننى توسۇشقا،
ياكى ئوڭ قولى بىلەن ماي چاڭگاللىغانغا.
- 17 تۆمۈر تۆمۈرنى بىلەيدۇ،
ئادەم ئادەمنى ئۆتكۈرلەشتۈرىدۇ.
- 18 مېۋىسىنى يەر ئەنجۈر كۆچتىنى پەرۋىش قىلغۇچى،
ئىززەتكە ئېرىشەر خوجايىنىنى ياخشى كۈتكۈچى.
- 19 سۇ ئادەمنىڭ يۈزىنى ئەكس ئەتتۈرگەن كەبى،
ئادەمنىڭ ئۆزىنى ئەكس ئەتتۈرەر يۈرىكى.
- 20 ھېچ تويماستىن گۆر ۋە ئۆلۈكلەر ماكانى،
قانائەت تاپماس ئادەمنىڭ نەپسى.
- 21 تاۋلىنار ئالتۇن - كۈمۈش ئوتتا،
سەنىلەر ئادەم ماختالغاندا.
- 22 سوقساڭمۇ بۇغداي سوققاندا ئەخمەقنى،
ئايرىلماس يەنىلا ئۇنىڭدىن ئەخمەقلىقى.
- 23 پادىلىرىڭنىڭ ئەھۋالىنى ئوبدان ئىگىلە،
مال - ۋارانلىرىڭغا ياخشى قارا.
- 24 چۈنكى بايلىق مەڭگۈلۈك بولماس،

قالماس تاجمۇ ئەۋلادتىن - ئەۋلادقا مىراس .
²⁵ چۆپلەر قۇرۇپ، يېڭى چۆپلەر ئۆسۈپ چىققاندا،
 تاغ باغرىدىكى ئوتلار ئورۇلغاندا،
²⁶ قويلارنىڭ يۇڭلىرى ساڭا كىيىملىك بولار،
 ئۆچكىلەرنى ساتقان پۇل بىر ئېتىزغا يارار .
²⁷ يېتەرلىك بولار سۈتى ئۆچكىلەرنىڭ،
 ئوزۇقىغا سېنىڭ ۋە ئائىلەڭنىڭ،
 تۇرمۇشىنى قامدىشىغا ھەم دېدەكلىرىڭنىڭ .

28 ¹قاچار ھېچكىم قوغلىمىسىمۇ يامانلار، شىردەك باتۇردۇر ھەققانىيلار .

² كۆپىيەر ھۆكۈمدارلار گۇناھ كۆپەيسە يۇرتتا،
 مۇقىملىق داۋاملىشىپ دانا ۋە بىلىملىك ھۆكۈمدار بولغاندا .

³ كەمبەغەل كەمبەغەلنى بوزەك قىلسا،
 ئوخشار زىرائەتلەرنى نابۇت قىلىدىغان قارا يامغۇرغا .

⁴ پەرۋەردىگارنىڭ تەلىمىدىن ۋاز كېچىش يامانلارنى ماختىغانلىقتۇر،
 ئۇنىڭ تەلىمىگە ئەمەل قىلىش يامانلار بىلەن قارشىلاشقانلىقتۇر .

⁵ چۈشەنمەس رەزىللەر ئادالەتنى،
 تولۇق چۈشىنەر پەرۋەردىگارغا تەلپۈنگۈچىلەر ئۇنى .

⁶ دىيانەت يولىدا ماڭغان كەمبەغەل كىشى،
 ئەگرى يولىدا يۈرگەن بايدىن ياخشى .

- 7 ئاقىل ئوغۇلدۇر پەرۋەردىگارنىڭ تەلىمىگە ئەمەل قىلغان،
ئاتىسىنى نومۇسقا قالدۇرار نان قېپىلارغا ھەمراھ بولغان.
- 8 جازانخورلۇق بىلەن بايلىقنى كۆپەيتكەن كىشىنىڭ بايلىقى،
كەمبەغەللەرگە ساخاۋەت قىلغۇچى ئۈچۈن قالار ئاخىرى.
- 9 پەرۋەردىگارنىڭ تەلىمىگە كىمكى قۇلاق سالمىسا،
ئۇنىڭ دۇئالىرىمۇ يىرگىنچلىكتۇر ھەتتا.
- 10 دۇرۇسلارنى يامان يولغا ئازدۇرغۇچى چۈشەر ئۆزى كولىغان ئورغا.
پاك - دىيانەتلىك مىراسخور بولار ياخشىلىققا.
- 11 دانادۇر باي ئۆز نەزىرىدە،
ئاياندۇر ئۇنىڭ قانداقلىقى زېرەك كەمبەغەلگە.
- 12 جاھاننى قاپلار تەنتەنە ھەققانىيلار ھوقۇق تۇتسا،
ئادەملەر ئۆزىنى قاچۇرار يامانلار ھاكىمىيەت يۈرگۈزسە.
- 13 روناق تاپالماس ئۆز گۇناھلىرىنى يوشۇرغان،
رەھىم - شەپقەتكە ئېرىشەر گۇناھلىرىنى ئىقرار قىلىپ قول ئۈزگەن.
- 14 بەختلىكتۇر پەرۋەردىگاردىن ئەيمەنگەن ھەمىشە،
ئۇچرار بوينى قاتتىق بالايىئاپەتكە.
- 15 يوقسۇللارنىڭ ئۈستىدىكى رەزىل ھۆكۈمدار،
ھۆركىرەپ تۇرغان شىر، ئوۋ ئىزدەپ يۈرگەن ئېيىققا ئوخشار.

- 16 ئەقىلىسىز ھۆكۈمدار قاتتىق زالىملىق سالار،
ھارام بايلىقتىن نەپرەتلەنگەننىڭ ئۆمۈرى ئۆزىرار.
- 17 قان تۆكۈپ ۋىجدان ئازابى تارتقۇچى قېچىپ يۈرەر ئۆلگۈچە،
قىلمىسۇن ئۇنى ھېچكىم ھىمايە.
- 18 قۇتقۇزۇلار دىيانەت يولىدا ماڭغان،
تويۇقسىز يىقىلار ئەگرى يولىدا ماڭغان.
- 19 يېرىگە ئىشلىگەننىڭ قورسىقى توق بولار.
قۇرۇق خىيال سۈرگەن تولىمۇ يوقسۇللۇققا قالار.
- 20 ئېرىشەر مول بەرىكەتكە سادىق كىشى،
جازاسىز قالماس بايلىققا ئېرىشىشكە ئالدىرىغۇچى.
- 21 بىرىگە يان بېسىش ياماندۇر،
بىراق ئادەم بىر بۇردا نان ئۈچۈنمۇ بۇنداق گۇناھنى ئۆتكۈزۈر.
- 22 ئاچكۆز ئالدىرار باي بولۇشقا،
بىلمەي قالار ئۇ يوقسۇللۇق چۈشۈشىنى ئۆز بېشىغا.
- 23 باشقىلارنىڭ خاتالىقىغا تەنبەھ بەرگۈچى خۇشامەتچىگە قارىغاندا،
كۆپ ھىممەت تاپار ئاخىرىدا.
- 24 ئاتا - ئانىسىنى بۇلاپ، يەنە «بۇ گۇناھ ئەمەس» دېگەن،
بىر قاتاردا سانلار جانغا زامىن بولغۇچى بىلەن.

25 جېدەل - ماجىرا تېرر ئاچكۆزلۈك قىلغان،
راۋاج تاپار پەرۋەردىگارغا ئىشەنچ باغلىغان.

26 ئەخمەقتۇر ئۆز ئەقلىگە ئىشەنگەن،
ئامان قالار دانالىق بىلەن ئىش تۇتقان.

27 موھتاجلىقتا قالماس نامراتلارغا خەيرخاھلىق قىلغان،
نۇرغۇن لەنەتكە قالار ئۇلارنى كۆرمەسكە سالغان.

28 يامانلار ھوقۇق تۇتسا، ئادەملەر ئۆزىنى قاچۇرار،
ئۇلار زاۋال تاپسا، ھەققانىيلار ھوقۇق تۇتار.

29 ¹كىمكى قايتا - قايتا ئەيىبلەنگەندىمۇ بوينى قاتتىقلىق قىلسا،
تۇيۇقسىز بىتچىت بولۇپ، قالار قۇتقۇزۇلغۇسىز ھالغا.

2 پۇقرا شادلىنار ھەققانىيلار ھوقۇق تۇتسا،
نالە - پەرياد كۆتۈرەر رەزىللەر ھۆكۈم سۈرسە.

3 ئاتىسىنى شادلاندىرار دانالىقنى سۆيگەن ئوغۇل،
مال - مۈلكىنى بۇزۇپ - چاچار پاهىشلەرگە ھەمراھ بولغان ئوغۇل.

4 پادىشاھ مۇستەھكەم قىلار ئادالەت بىلەن يۇرتنى،
پارىخور بولسا زاۋال تاپقۇزار ئۇنى.

5 ئۆز يېقىنىغا خۇشامەت قىلغان كىشى،
گويىا پۇتغا قاپقان قۇرغان كەبى.

- 6 ئۆزىگە تۇزاق قۇرار ياماننىڭ گۇناھى،
ناخشا ئېيتىپ شادلىنار ھەققانىي.
- 7 ھەققانىي كۆڭۈل بۆلەر كەمبەغەللەرنىڭ ھوقۇقىغا،
رەزىللەرنىڭ كارى بولماس بۇنىڭغا.
- 8 مازاقچىلار قۇترىتىپ قالايمىقانلاشتۇرار پۈتۈن شەھەرنى،
بىراق ئاقىللار ياندۇرار قەھەر - غەزەپنى.
- 9 ئاقىل ئەخمەق بىلەن دەۋاغا چۈشكىنىدە،
تىنچلىق بولماس، ئەخمەق ھۈرپىيىپ قىلار مەسخىرە.
- 10 دىيانەتلىكتىن نەپرەتلىنەر قانخورلار،
ئالماقچى بولار دۇرۇسنىڭ جېنىنى ئۇلار.
- 11 ئەخمەق بىراقلا ئاشكارىلار غەزىپىنى،
ئاقىل بېسىۋالار ئۆزىنى.
- 12 ھۆكۈمدار يالغان سۆزلەرگە قۇلاق سالىسا،
بارلىق ئەمەلدارلىرى ماڭار يامان يولغا.
- 13 گاداي ۋە ئۇنى ئەزگۈچىنىڭ ئورتاقلىقى شۇكى،
پەرۋەردىگار دۇر ھەر ئىككىلىسىنىڭ كۆزىگە نۇر بەرگۈچى.
- 14 پادىشاھ ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلسا ئاجىزلارغا،
مەھكەم تۇرار ئۇنىڭ تەختى مەڭگۈگە.

- 15 تاياق ۋە تەنبەھ ئەقىل تاپقۇزار بالغا،
ئۆز مەيلىگە قويۇپ بېرىلگەن بالا ئۇيات كەلتۈرەر ئانسىغا.
- 16 ناھەقلىق كۆپىيەر ھوقۇق تۇتسا يامانلار،
ئۇلارنىڭ يىقىلغىنىنى كۆرەر ھەققانىيلار.
- 17 ئوغلۇڭنى تەربىيىلىسەڭ، ئارام تاپقۇزار ئۇ سېنى،
سۆيۈندۈرەر ھەم كۆڭلۈڭنى.
- 18 خەلق تىزگىنىسىز قالار، بولمىسا پەرۋەردىگارنىڭ ۋەھىيىسى،
بەختلىك بولار ئۇنىڭ تەلىمىگە ئەمەل قىلىدىغان كىشى.
- 19 سۆز بىلەنلا تۈزەتكىلى بولماس قۇلنىڭ خاتالىقىنى،
ئېتىبار قىلماس ئۇ چۈشەنسىمۇ سۆزۈڭنى.
- 20 كۆرگەنمۇ ئويلىماي سۆزلەيدىغان كىشىنى؟
ئۇنىڭدىن ئۈمىد كۈتكەندىن ئەخمەقتىن ئۈمىد كۈتكەن ياخشى.
- 21 كىمكى قۇلنى كىچىكىدىن ئۆز مەيلىگە قويۇۋەتسە،
ئاخىرى ئۇ قۇل ئاۋارىچىلىق ئېلىپ كېلەر ئۆزىگە.
- 22 تېرىككەك جېدەل - ماجىرا قوزغاپ تۇرار،
مىجەزى ئىتتىك كىشىنىڭ گۇناھلىرى كۆپ بولار.
- 23 كىشىنى پەس قىلار مەغرۇرلۇق،
ھۆرمەتكە ئېرىشتۈرەر كەمتەرلىك.

²⁴ ئۆز جېنىغا دۈشمەن بولار ئوغرى بىلەن شېرىك بولغۇچى،
سوتتا يالغان ئېيتسا، لەنەتكە قېلىشنى ئاڭلاپ تۇرۇپمۇ ئۇ ئېيتماس راستتىنى.

²⁵ بەندىدىن قورقۇش ئۆزى ئۈچۈن تۇزاق قۇرغانلىقتۇر،
لېكىن پەرۋەردىگارغا ئىشەنگەن ئادەم ئامان قالۇر.

²⁶ ئىلتىپات ئىستەر كۆپ كىشىلەر ھۆكۈمداردىن،
ئادالەت كېلەر ئادەمگە پەرۋەردىگاردىن.

²⁷ يىرگىنەر ھەققانىيلار ناھەقچىلىق قىلغانلاردىن،
يامانلار بولسا ئادىل يولدا ماڭغانلاردىن.

ئاگۇرنىڭ پەند - نەسەھەتلىرى

30 ¹ ماسسالق ياقەھنىڭ ئوغلى ئاگۇرنىڭ سۆزلىرى،
ئۇنىڭ ئىتتىپىل بىلەن ئۇكالغا ئېيتقانلىرى:

² ئىنسانلار ئارىسىدىكى ئەڭ نادىنى مەن ئىكەنمەن،
ئادەمدە بولۇشقا تېگىشلىك ئەقىل مەندە يوق ئىكەن،

³ دانالىقنى ئۆگىنەلمىدىم،

بىردىنبىر مۇقەددەس بولغۇچى ھەققىدە يوق ئىكەن ساۋاتىم.

⁴ كىم ئەرشكە چىققان ھەم ئەرشتىن چۈشكەن؟

كىم شامالنى قوللىرىدا تۇتقان؟

كىم سۇلارنى تونغا يۆگىگەن؟

كىم يەر - زېمىننىڭ چېگرىسىنى بەلگىلىگەن؟

ئۇنىڭ ئىسمى نېمە؟ ئۇنىڭ ئوغلىنىڭ ئىسمىچۇ؟ بىلمەمسەن؟

- 5 خۇدانىڭ ھەربىر سۆزى ھەقىقەتتۇر،
ئۆزىنى پاناھلىغانلارغا ئۇ قالقاندۇر.
- 6 قوشما خۇدانىڭ سۆزلىرىگە ھېچنېمىنى،
بولمىسا ئۇ ئەيىبلەر سېنى، ئاشكارىلار يالغانچىلىقنى.
- 7 ئى پەرۋەردىگار، تىلەيمەن ئىككى نەرسىنى سەندىن،
ئايىمغايىسەن مەن ئۆلگۈچە بۇلارنى مەندىن.
- 8 مەندىن يىراق قىلغايىسەن ساختىلىق ۋە يالغانچىلىقنى،
قىلمىغايىسەن گاداي ياكى بايمۇ مېنى،
ئېھتىياجىمغا لايىق بەرگەيسەن رىزقىمنى.
- 9 چۈنكى باياشاتلىق ئىچىدە سەندىن تېنىپ،
«پەرۋەردىگار كىممۇ؟» دەپ قالماي،
ياكى يوقسۇزچىلىقتا ئوغرىلىق قىلىپ،
ئى خۇدا، سېنىڭ نامىڭغا داغ كەلتۈرۈپ قويماي.
- 10 قۇلنى يامانلىما خوجايىنىغا،
قارغۇپتەر قۇل سېنى، ئەيبىكار بولارسەن بولمىسا.
- 11 شۇنداقلارمۇ باركى، ئۆز ئاتىسىنى قارغايدىغان،
ئۆز ئانىسىغا بەخت تىلىمەيدىغان.
- 12 شۇنداقلارمۇ باركى، ئۆزلىرىنى پاك چاغلايدىغان،
ئەمەلىيەتتە ئۇلارنىڭ مەينەتچىلىكى تازىلانمىغان.
- 13 شۇنداقلارمۇ باركى، چىقىپ تۇرار تەكەببۇرلۇقى كۆزلىرىدىن،
بېشى تاقىشار ئاسمانغا ھاكاۋۇرلۇقىدىن.
- 14 شۇنداقلارمۇ باركى،
يوقتىش ئۈچۈن بۇ دۇنيادىن نامراتلارنى،

يالماش ئۈچۈن ئىنسانلار ئارىسىدىكى موھتاجلارنى،
باردۇر ئۇلارنىڭ قىلىچتەك چىشلىرى، پىچاقتەك ئېزىق چىشلىرى،

15 زۈلۈكنىڭ * ئىككى قىزى بار،
ئۇلار «بەرگىن، بەرگىن» دەپ توۋلىشار.

ئۈچ نەرسە باركى، ھېچ تويمىدىغان،
ياق، تۆت نەرسە بار، ئەسلا يېتەرلىك دېمەيدىغان،
ئۇلاركى:
16 گۆر، تۇغماس خوتۇن، قاغىرىغان يەر ۋە يالماۋاتقان ئوت.

17 چوقۇلار جىلغىدىكى قاغىلار ياكى يەۋپتەر بۈركۈتنىڭ بالىلىرى،
ئانىسىنى مەسخىرە قىلىپ، ئانىسىنى كەمسىتكۈچىنىڭ كۆزىنى.

18 ئۈچ ئىش باركى، مەن ئۈچۈن ئىنتايىن سىرلىق بولغان،
ياق، تۆت ئىش بار، ئەقىلم يەتمەيدىغان،
ئۇلاركى:

19 بۈركۈتنىڭ ئاسماندا ئۇچۇشى،
يىلاننىڭ تاشتا بېغىرلىشى،
كېمىنىڭ دېڭىزدا مېڭىشى.
يىگىتنىڭ قىزغا ئاشق بولۇشى.

20 مۇنداقكى زىناخور خوتۇننىڭ تۇتقان يولى:

* زۈلۈك — بوغۇم تەنلىك ھايۋان. تېنى ئۇزۇنچاق ۋە سەل ياپىلاق، ئادەم ۋە ھايۋانلارنىڭ قېنىنى شورىدۇ.

ئوغرىلىقچە يەپ بولۇپ سۈرتەر ئۇ ئاغزىنى،
دەر: «قىلمىدىم مەن ھېچقانداق يامانلىقنى».

21 ئۈچ ئىش باركى، يەر - زېمىنىنى سىلكىنىدۇرىدىغان،
ياق، تۆت ئىش بار يەر كۆتۈرەلمەيدىغان.
ئۇلاركى:

22 قۇلنىڭ پادىشاھ بولۇشى،
ئەخمەقنىڭ راۋاج تېپىشى،
23 نەپرەتكە ئۇچرىغان ئايالنىڭ ئەرگە تېگىشى،
دېدەكنىڭ ئۆز خانىمىنىڭ ئورنىنى تارتىۋېلىشى.

24 دۇنيادا كىچىك تەنلىك،
تۆت خىل جانىۋار بار، بەكمۇ ئەقىللىق،
ئۇلاركى:
25 چۈمۈلە؛ گەرچە ئاجىز بولسىمۇ،
بىراق يازدا ئوزۇق تەييارلىۋېلىشنى بىلەر.
26 سۇغۇر؛ گەرچە كۈچسىز بولسىمۇ،
خادا تاشلارنىڭ ئارىسىغا ئۇۋا سالار.
27 چېكەتكە؛ گەرچە پادىشاھى بولمىسىمۇ،
لېكىن قاتار سەپ تۈزۈپ ماڭار.
28 كەسلەنچۈك؛ گەرچە ئۇنى قول بىلەن تۇتۇۋالغىلى بولسىمۇ،
لېكىن ئۇ خان ئوردىلىرىغىمۇ كىرىۋالار.

29 ئۈچ ھايۋان باركى، قەدەملىرى ھەيۋەتلىك،
ياق، تۆت جانىۋار بار، مېڭىشى ھەيۋەتلىك.
ئۇلاركى:

30 شەر؛ ھايۋاناتلار ئىچىدە ئەڭ كۈچلۈكى،
 ھېچ نېمىدىن قورقماي ئارقىغا يانمايدىغان.
 31 خوراز ۋە سەرکە؛ گەۋدىسىنى كۆتۈرۈپ غادىيىپ ماڭدىغان،
 پادىشاھ؛ قوشۇنىنى باشلاپ ماڭدىغان.

32 گەر ئەخمەق بولۇپ، چوڭ تۇتساڭ ئۆزۈڭنى،
 يامان غەرەزدە بولغان بولساڭ ۋە ياكى،
 تۇت قولۇڭ بىلەن ئاغزىڭنى!

33 چىقار سېرىق ماي قايماق قوچۇلسا،
 چىقار قان بىرىنىڭ بۇرنى مىجىلسا،
 شۇنىڭدەك چىقار غەزەپتىن جېدەل - ماجىرا.

پادىشاھنىڭ ئانىسىنىڭ نەسەھىتى

1 ماسسا پادىشاھى لىمۇئېلنىڭ ئىيتقانلىرى،
 ئانىسىنىڭ ئۇنىڭغا ئۆگەتكەنلىرى: **31**

2 ئەي ئوغلۇم، باغرىمنى يېرىپ چىققان ئوغلۇم،
 خۇدادىن تىلەپ ئالغان ئوغلۇم،
 نېمە دېسەم بولار مەن ساڭا؟
 3 كۈچ - قۇۋىتىڭنى سەرپ قىلما، ئۆمرۈڭنى بىكار قىلما،
 پادىشاھلارنى ۋەيران قىلغۇچى خوتۇنلارغا.

4 ئەي لىمۇئېل، لايىق ئەمەس شاراب پادىشاھلارغا،
 ياراشماس مەيگە بېرىلىش ھۆكۈمدارغا.
 5 چۈنكى ئۇلار شاراب ئىچىپ، ئۇنتۇپ قالار قانۇنى،

بۇرمىلىقۇبتەر ئېزىلگەنلەرنىڭ ھوقۇقىنى .
 6 بەرگىن شارابنى ئۆلۈم گىردابىدا تۇرغانلارغا ،
 بەرگىن مەينى قايقۇ - ھەسرەت چەككەنلەرگە!
 7 ئۇلار شاراب ئىچىپ ، ئۇنتۇسۇن ئۆزلىرىنىڭ نامراتلىقىنى ،
 ئەسلەپ قالمىسۇن تارتقان دەردلىرىنى .

8 ئۆزىنى ئاقلىيالمىدىغانلار ئۈچۈن سۆزلىگىن ،
 ئاجىزلارنىڭ ھوقۇق ئۈچۈن ئاغزىڭنى ئاچقىن .
 9 سۈكۈت قىلما ، ئادىل ھۆكۈم قىلغىن ،
 يوقسۇل ۋە موھتاجلارنىڭ ھوقۇقىنى قوغدىغىن .

پەزىلەتلىك ئايال

10 كىم ئاللايدۇ پەزىلەتلىك ئايالنى ؟
 ئارتۇقتۇر گۆھەردىنمۇ ئۇنىڭ قەدىر - قىممىتى .
 11 بۇنداق ئايالغا دىلىدىن ئىشەنچ قىلار ئېرى ،
 كەم بولماس ئېرىنىڭ ھېچ نەرسىسى .
 12 ئېرىغا ياخشىلىق قىلار ئۇ ئۆمۈر بويى ،
 ئۇچراتماس زىيانغا ئۇنى .
 13 ئۇ تاللاپ قوي يۇڭى ۋە كەندىر رەختىنى ،
 ئۆز قولىدا ھەۋەس بىلەن پۈتكۈزەر كىيىم - كېچەكنى .
 14 ئۇ سودا كېمىلىرى كەبى ،
 توشار يىراقتىن ئوزۇق - تۈلۈكلەرنى .
 15 ئورنىدىن تۇرۇپ ئۇ تاڭ سۈزۈلمەستە ،
 يېمەكلىك تەييارلار ئائىلىسىدىكىلەرگە ،
 ئىش تەقسىم قىلار دېدەكلىرىگە .
 16 ئۇ ئېتىزنى كۆرۈپ ئويلىغاندىن كېيىن سېتىۋالار ،

ئۆز ئەجرى بىلەن تاپقانلىرىغا ئۈزۈمزارلىق بەرپا قىلار.

17 ئىشقا مەھكەم باغلاپ ئۇ بېلىنى،

كۈچلەندۈرۈپ بىلە كلىرىنى.

18 كۆرەر ئىشلىگىنىنىڭ پايدىسىنى،

كېچىچە ئۆچۈرمەس چىرىغىنى.

19 ئايلاندۇرار ئۇ قولى بىلەن ئۇرچۇقنى،

ئېگرەر بارماقلىرى بىلەن يېنى.

20 ئايماس ئۇ يوقسۇللاردىن ياردىمىنى،

ئۈزىتار ھاجەتمەنلەرگە ياردەم قولىنى.

21 قار ياغسىمۇ ئائىلىسىدىكىلەر ئۈچۈن يوقتۇر ئەندىشىسى،

چۈنكى قېلىن كىيىندۈرۈلگەن ئۇلارنىڭ ھەممىسى.

22 ئۆزى تىكەر ئۇ كارىۋات ياپقۇچلىرىنى،

نېپىز كەندىر، ئېسىل رەختلەردىندۇر ئۇنىڭ لىباسلىرى.

23 ئېرى شەھەر دەرۋازىسى * ئالدىدا ئاقساقاللار بىلەن ئولتۇرۇر،

ئۇ يەردە ئۇنىڭ ئابروۋى باردۇر.

24 ئۇ كەندىر رەختتىن تىكىپ ساتار كىيىملەرنى،

سودىگەرلەرگە ئۆتكۈزەر بەلباغلارنى.

25 كۈچ - قۇدرەت ۋە ئىززەت - ھۆرمەت ئۇنىڭ لىباسى،

خۇشاللىق بىلەن كۈتۈۋالار ئۇ كېلەچەكىنى.

26 ئۇ دانالىق بىلەن سۆزلەر،

مېھرىبانلارچە نەسەھەت بېرەر.

27 ئۇ ئائىلىسىدىكى ئىشلارنى ياخشى باشقۇرار،

يېتىپ يېمەس بىكار.

* شەھەر دەرۋازىسى — شەھەرگە كىرىش ئېغىزى بولۇپ، بۇ يەردە يۇرت ئاقساقاللىرى دەۋالارنى بىر تەرەپ قىلىدۇ ھەم سودا - سېتىق، جامائەت يىغىلىشى، ئۇچۇر ئالماشتۇرۇش قاتارلىقلار ئېلىپ بېرىلىدۇ.

- 28 پەرزەنتلىرى ھۆرمەتتە ئۇنى تەرىپلەر،
 ئېرىمۇ ئۇنى ماختاپ مۇنداق دەر:
 29 «پەزىلەتلىك ئاياللار كۆپ ئىكەن،
 لېكىن ھەممىسىدىن ئارتۇق تۇرارسەن، ئېشىپ چۈشسەن».
- 30 ئالدامچىدۇر جەلپكارلىق، بىر كۆپۈكتۇر ھۆسن - جامال،
 ماختاشقا ئېرىشەر پەرۋەردىگاردىن ئەيمىنىدىغان ئايال.
 31 ئۇنىڭ مېھنىتىنىڭ مېۋىلىرىگە لايىق تەرىپلەڭلار ئۇنى،
 شەھەر دەرۋازىلىرىدا ماختاشقا ئېرىشتۈرسۇن ئۇنى ئۇنىڭ ئەجىرلىرى!

«پەند – نەسپە تەلەر»
مۇقەددەس كىتابتىن بىر پارچە
(ھازىرقى زامان ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى)

《圣经中的〈箴言〉》
(现代维吾尔文译本)

جېنۇەي چە كللك ھەسسدارلىق شىركىتى نەشر قىلدى

鎮偉有限公司出版

جۇڭگو شياڭگاڭ 中国 香港

كومپيۇتېر تور ئادرېسى: www.UMKJ.org

ئېلېكترونلۇق پوچتا ئادرېسى: kitab@UMKJ.org

2011 – يىل 5 – ئاي 1 – نەشرى

2011 – يىل 5 – ئاي 1 – بېسىلىشى

ISBN 978-962-8457-11-3

© ئۇيغۇرچە «مۇقەددەس كىتاب» جەمئىيىتى